

ZPRÁVA O STAVU OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČESKÉ REPUBLICĚ ZA ROK 2021

Odbor prevence kriminality

Praha 2022

Obsah:

ÚVOD.....	3
1. POPIS AKTUÁLNÍ SITUACE A TRENDŮ.....	4
2. KRIMINÁLNÍ STATISTIKY.....	6
2.1. Počet registrovaných trestných činů.....	6
2.2. Pachatelé v trestním řízení.....	6
2.3 Vybrané kazuistiky.....	6
2.4 Oběti obchodování s lidmi.....	7
2.4.1 Oběti v trestním řízení.....	7
2.4.2 Pravděpodobné oběti a Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.....	7
2.5 Péče o oběti obchodování s lidmi.....	8
3. SOUVISEJÍCÍ TRESTNÁ ČINNOST A DOPROVODNÉ JEVY.....	8
3.1 Situace v oblasti prostituce.....	8
3.2 Situace v oblasti trestného činu kuplířství.....	9
3.3 Situace v oblasti neoprávněného zaměstnávání cizinců.....	10
4. INFORMACE O OBCHODOVÁNÍ S OSOBAMI MLADŠÍMI 18 LET.....	11
5. PODPORA ZE STRANY POMÁHAJÍCÍCH ORGANIZACÍ.....	13
5.1 La Strada Česká republika, o.p.s.....	13
5.2 Arcidiecézní charita Praha.....	16
5.3 Diakonie Českobratrské církve evangelické.....	17
6. FINANČNÍ ZDROJE.....	17
6.1 Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR.....	17
6.2 Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.....	18
7. PREVENCE A VZDĚLÁVÁNÍ.....	18
7.1 Vzdělávání.....	18
7.2 Prevence.....	21
8. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY A ROZSUDKY SOUDŮ V PŘÍPADECH OBCHODOVÁNÍ S LIDMI.....	23
8.1 Rozsudky soudů.....	23
8.1.1 Kazuistika č. 1 – (Krajský soud Hradec Králové).....	24
8.2 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci trestného činu obchodování s lidmi.....	24
8.3 Trestný čin obchodování s lidmi v dovolací činnosti.....	29
9. PARTNERSTVÍ.....	32
9.1 Partnerství v rámci ČR.....	32
9.2 Přeshraniční spolupráce.....	32
10. PRIORITY.....	33
TABULKOVÁ ČÁST.....	34
1. STATISTICKÉ VÝSTUPY PČR.....	34
2. STATISTICKÉ VÝSTUPY MS.....	35
3. OBCHODOVÁNÍ S LIDMI MLADŠÍMI 18 LET (MPSV, ZDC).....	36
4. STATISTICKÉ VÝSTUPY MV.....	38
5. STATISTICKÉ VÝSTUPY VE VZTAHU K NELEGÁLNÍMU ZAMĚSTNÁVÁNÍ.....	38
6. DOTACE MPSV POSKYTOVANÉ NNO.....	39

ÚVOD

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice je informativním dokumentem předkládaným Ministerstvem vnitra ČR (dále jen „MV“) a to na základě usnesení Vlády ČR ze dne 23. ledna 2008 č. 67 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi pro období let 2008-2011. Tato zpráva je v pořadí již **čtrnáctou zprávou o stavu obchodování s lidmi v České republice**.

Cílem zpráv o stavu obchodování s lidmi v České republice je poskytnout podrobné informace o situaci v oblasti obchodování s lidmi na území České republiky (dále jen „ČR“) vždy za období **od 1. ledna do 31. prosince daného roku**.

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2021 (dále jen „Zpráva“) se zaměřuje zejména na obchodování s lidmi ve smyslu skutkové podstaty ustanovení **§ 168 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“). Z části, obdobně jako v předchozích letech, se věnuje též jevům doprovodným a s obchodováním s lidmi úzce souvisejícím.

Zprávu zpracovává odbor prevence kriminality MV a to zejména **na základě podkladů od členů tzv. Mezirezortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi** (dále jen „MKS“) a dalších domácích a zahraničních spolupracovníků na poli potírání obchodování s lidmi. Veškeré poskytnuté informace napomáhají zpracovatelům této zprávy při kontinuálním monitoringu situace v oblasti obchodování s lidmi a zejména k plnění funkce národního reportéra, respektive ekvivalentního mechanismu¹, pro oblast boje proti obchodování s lidmi.

Všem partnerům za jejich spolupráci náleží vřelé poděkování.

Poznámky k textu:

Genderová vyváženost: V textu pod pojmem cizinec míníme osobu jak pohlaví ženského, tak mužského, tzn. jak cizince, tak cizinku, pokud z jednotlivých konkrétních případů nevyplývá něco jiného. Stejně je tomu i při užívání pojmu migrant, zaměstnanec, občan, pracovník atd., obdobně též při udávání státní příslušnosti. V textu je přísně rozlišována příslušnost ke konkrétnímu pohlaví v případech, kdy tak učinili stálí členové MKS při zpracovávání podkladů pro tuto zprávu.

Korektura: Text neprošel jazykovou a stylistickou úpravou.

¹ https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sections/national-rapporteurs_en

1. POPIS AKTUÁLNÍ SITUACE A TRENDŮ

Rok 2021 byl stále **ovlivněn** výskytem pandemie **COVID-19**. Dopad na trestnou činnost obchodování s lidmi se neprojevil. Nelze však vyloučit, že se v budoucnu neprojeví především ekonomické důsledky pandemie COVID-19 a tím prohloubena zranitelnost osob na vyšším výskytu případů obchodování s lidmi v ČR.

ČR lze i nadále považovat především za zemi **cílovou a transitní**, stále však také za zemi **zdrojovou**.

Co se týče forem obchodování s lidmi (dále také „OSL“), jednalo se v roce 2021 v prostředí ČR zejména o formu užití obětí **OSL za účelem pracovního vykořisťování a nucení k prostituci, rovněž byl dokumentován jeden případ se znaky otroctví a nevolnictví**.

Alarmujícím trendem vyplývajícím z rozsudků soudů předkládaných Ministerstvem spravedlnosti ČR (dále jen „MS“) od roku 2017 je **využívání dětí z dětských domovů, dětí na útěku z výchovných ústavů k provozování prostituce, poskytování sexuálních služeb za úplatu**, kdy si část takto vydělaných peněz nechá osoba, která zprostředkovává styk, dopravuje tyto děti na místo apod.

Pokračovalo vyhledávání mužů i žen **mezi sociálně slabšími skupinami obyvatel** s nižším vzděláním, kterým bylo obchodníky slibováno **pracovní uplatnění s vysokými výdělky** především ve Velké Británii jako cílové zemi. Vystoupením Velké Británie z Evropské unie se počet těchto případů nadále snižuje a lze předpokládat, že tato sestupná tendence bude pokračovat i v roce 2022, případně v následujících letech.

V případech s podezřením na OSL za účelem pracovního vykořisťování byl na území ČR typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Stále bylo **významným činitelem tzv. „agenturní zaměstnávání“**, případně se v této oblasti projeví aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ke zprostředkování práce.

V případech OSL za účelem sexuálního vykořisťování se oběťmi sexuálního vykořisťování stávají ženy cizinky, které ve zdrojové zemi reagují na nabídky výhodného zaměstnání v ČR, přičemž tyto nabídky jsou smyšlené a ženy jsou od počátku uváděny v omyl. Po příjezdu do ČR jsou potom ženy konfrontovány s realitou, kdy v cizí zemi, bez finančních prostředků a bez znalosti jazyka jsou nuceny k poskytování sexuálních služeb ať již v klasických nočních klubech, privátech nebo v agenturách nabízejících eskortní služby. Obdobným způsobem jsou uváděny v omyl a v cílové zemi donucovány k poskytování sexuálních služeb i ženy – státní příslušnice ČR. Zaznamenány jsou však i případy, kdy jsou oběti vykořisťovány více způsoby, jak pracovně, tak sexuálně.

Situace v oblasti **nelegálního obchodování s lidskými tkáněmi a orgány** v ČR **byla i v roce 2021** nadále **velmi uspokojivá**. Dle dostupných informací k této nelegální

činnosti na území ČR nedochází. Transplantační systém v ČR je natolik regulovaný, že nelegální nakládání s orgány a tkáněmi by bylo jen velmi obtížně utajitelné. K tomu přispívá především stanovení pravidel zajištění sledovatelnosti, a to v každé fázi procesu od odběru až po transplantaci, a také dohledatelnost jak dárce orgánů, tak příjemce orgánů. **Relativní riziko představuje altruistické, ne příbuzenské, darování orgánů, kde by teoreticky mohlo dojít k odběru orgánů za úplatu.** Souhlas s takovým odběrem dává příslušná etická komise, což by mělo být dostatečnou zárukou, že k nelegálnímu odběru nedojde. Informace, že by v ČR docházelo v této oblasti k porušování právních předpisů, však nejsou.

Z pohledu zemí původu pravděpodobných obětí identifikovaných v ČR byly jako **zdrojové** v roce 2021 zaznamenány Rumunsko, Bulharsko, Mongolsko, Filipíny, Nepál, Ukrajina, Moldavsko, Slovensko, Honduras, Kyrgyzstán, Rusko, Uzbekistán a Bělorusko. Nelze však opomenout skutečnost, že **obchodování jsou i čeští občané na území ČR. ČR také zůstává i nadále zdrojovou zemí zejména pro Velkou Británii a Irsko.**

Do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV (dále jen „Program“) bylo **zařazeno celkem 11 pravděpodobných obětí** obchodování s lidmi (pravděpodobné oběti zařazovány jak spolupracující nestátní neziskovou organizací, tak Policií ČR).

Dle statistiky MS bylo v roce 2021 **odsouzeno celkem 21 osob**, z toho podmíněně 3 a nepodmíněně 18.

V květnu 2021 byl Vrchním soudem v Praze vynesena již **pravomocný rozsudek** v trestní věci vedené pod krycím názvem BRIDGE, přičemž **hlavní podezřelý byl odsouzen k 18 letům odnětí svobody nepodmíněně**, a to za využití § 43 trestního zákoníku, ukládání úhrnných a souhrnných trestů při spáchání vícečinného souběhu většího počtu trestných činů (zvýšení trestní sazby 15 let o třetinu), **další z pachatelů k 9 letům odnětí svobody nepodmíněně, další 6 let odnětí svobody nepodmíněně** a další 2 odsouzení obdrželi podmíněné tresty.

Jako pokračující trend bylo neziskovou organizací La Strada ČR uváděno **zneužívání držitelů zaměstnanecké karty**. Nemožnost změny zaměstnavatele po dobu 6 měsíců u držitelů první zaměstnanecké karty (§ 42g odst. 7 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) se i v roce 2021 opakovaně objevovala jako jeden z hlavních nástrojů firem, agentur a zprostředkovatelů k násilnému udržení pracovních migrantů a migrantek ve vykořisťujících podmínkách, které by v některých případech mohlo naplňovat i skutkovou podstatu trestného činu OSL, a to zejména ve spojení s relativně častým požadavkem na vyplacení se z pracovního poměru. Zákon o pobytu cizinců samozřejmě odkazuje na případy, kdy je možné změnit zaměstnavatele i dříve, než po uplynutí 6 měsíců (§ 56 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů), nicméně v praxi často nastává problém při prokazování doručení okamžitého zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnance.

V roce 2021 byly **ve třech** ze čtrnácti Center na podporu integrace cizinců (dále jen „CPIC“) **zaznamenáno podezření na OSL**. Ve CPIC pro Moravskoslezský kraj se o daný případ zajímala i Národní centrála proti organizovanému zločinu (dále jen „NCOZ“), klient původem z Ukrajiny využil možnost repatriace prostřednictvím Mezinárodní organizace pro migraci. Ve CPIC pro Plzeňský kraj pomáhali klientovi, který se nakonec přidal k žalobě na zaměstnavatele, případ také řeší NCOZ. Ve CPIC pro Liberecký kraj evidují dokonce kolem 20 případů pracovního vykořisťování s podezřením na možné OSL, většinou osob původem z Ukrajiny, rekrutovaných přes personální agenturu. Sociální pracovníci CPIC nejčastěji klientům pomáhali s hledáním řešení, jak legálně změnit zaměstnání a zůstat v ČR a zajistili klientovi v rámci CPIC právní poradenství.

2. KRIMINÁLNÍ STATISTIKY

2.1. Počet registrovaných trestných činů

V roce 2021 bylo dle statistik dodaných NCOZ **registrováno celkem 14 trestných činů obchodování s lidmi**, z tohoto počtu bylo **6 trestných činů přímo objasněno a 6 trestných činů bylo objasněno dodatečně**. Z uvedeného vyplývá, že se jedná **v porovnání s rokem 2020 o další pokles registrovaných případů** (v roce 2020 registrováno celkem 18 skutků).

2.2. Pachatelé v trestním řízení

Stále platí, že podíl cizinců na páčání této trestné činnosti je oproti občanům ČR nižší. **Z 21 stíhaných a vyšetřovaných osob** v roce 2021 byla pouze **1 osoba cizinec**. Z celkového počtu 21 stíhaných osob bylo **14 mužů a 7 žen**. Dále se jednalo o **8 recidivistů. Jedna osoba byla nezletilá a jedna mladistvá**.

Dle údajů evidovaných MS bylo v roce 2021 zaznamenáno celkem 28 trestných činů obchodování s lidmi dle ustanovení § 168 TZ. Odsouzeno bylo celkem 21 osob – z toho byly 3 osoby odsouzeny k podmíněnému trestu odnětí svobody a 18 osob k trestům nepodmíněným (v rozpětí 1-5 let 5 osob, 5-15 let 15 osob a **18 let 1 osoba**).

2.3 Vybrané kazuistiky

Pro lepší představu o aktuálním modu operandi níže nabízíme stručný popis případu trestního stíhání za trestný čin OSL.

Dne 23.11.2021 byl realizován trestní spis, vedený pod krycím názvem ZBOJNÍK, kde bylo **obviněno 5 osob** pro pokračující zvlášť závažný zločin obchodování s lidmi a pokračující zločin kuplířství. Policisté NCOZ spolupracovali v rámci **společného vyšetřovacího týmu** s britskými kolegy z Nottinghamshire Police. Organizovaná skupina osob měla minimálně od roku 2019 nabízet v Ústeckém kraji „dobře placenou legální práci“ ve Velké Británii. Za tímto účelem měli obvinění vyhledávat občany České republiky ze slabých sociálních a majetkových poměrů v tísnivé životní situaci,

hledající lépe placenou práci v zahraničí. Soustředili se zejména na osoby **s minimálním sociálním zázemím**, které neměly žádné blízké příbuzné (u nichž byl předpoklad, že nebudou v České republice **nikým postrádány**). Obvinění podle závěrů měli úmysl této situace zneužít a nabýt vlastního prospěchu pod příslibem poskytnutí ubytování, práce a velkého finančního výtěžku v okolí britského města Nottingham. Následně měli obvinění dopravit do Velké Británie minimálně 5 osob (4 muže a 1 ženu). Přitom současně využívali tísně obětí, jejich neznalosti cizího jazyka a závislosti na pachatelích. Za odvedenou práci poškozeným nedávali téměř žádné peníze či disponovali platebními kartami k jejich bankovním účtům. Ženu měli obvinění nutit k provozování prostituce, kdy poskytování sexuálních služeb měli dokonce nabízet na internetu. Věc dozoruje Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem. Všech 5 osob bylo vzato soudem do vazby. Souběžně s touto akcí probíhala realizace kriminalistů Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje z týmu TOXI. Na základě rozpracovaných informací a poznatků získaných od kolegů z NCOZ provedli policisté další významný zásah do drogové scény v Ústeckém kraji. Při domovních prohlídkách zajistili 650 gramů pervitinu v různém stádiu výroby, dvě laboratoře na výrobu pervitinu a větší množství chemikálií.

2.4 Oběti obchodování s lidmi

2.4.1 Oběti v trestním řízení

Vzhledem k tomu, že policejní statistiky v případě trestného činu obchodování s lidmi vykazují **pouze počet skutků dle objektů napadení, nelze zde uvést počet obětí. Zároveň, pokud je ve statistice vykázan jeden skutek, tak to značí, že se jedná o jeden skutek, kde objektem napadení byla alespoň jedna osoba, která má danou charakteristiku**, tedy, že se například jednalo o mladistvého ve věku 15 – 17 let, ale tím, že se vyazuje počet skutků, ne počet osob, tak ze statistik nevyčteme, jestli v daném skutku byla jedna osoba s danou charakteristikou nebo více osob.

Vypovídající hodnota těchto statistik je na velmi špatné úrovni důsledkem čehož je složitá tvorba cílených opatření a komplikované je též reportování o situaci v ČR v rámci mezinárodních závazků. Proto je zlepšení sběru dat v oblasti obchodování s lidmi jedním z úkolů Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2020-2023.

2.4.2 Pravděpodobné oběti a Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

V rámci Programu, který je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetí země obchodované na území ČR, tak pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí, bylo **v roce 2021** zařazeno **celkem 11 pravděpodobných obětí** obchodování s lidmi, a to z České republiky (5) a Mongolska (6). Jednalo se o 6 mužů a 5 žen.

Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 284 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi.

Obětem v Programu bylo poskytováno ubytování, psychosociální služby, zdravotní služby, rekvalifikační kurzy, služby tlumočení, právní asistence a služby advokáta. Důraz byl také kladen na asistenci při vyhledávání zaměstnání.

Všechny oběti zařazené do Programu souhlasily s předáním podnětů na prošetření jejich případů na příslušný útvar Policie ČR (dále jen „PČR“).

Žádná z obětí nevyužila možnosti zprostředkování dobrovolného návratu do země původu v rámci Programu.

2.5 Péče o oběti obchodování s lidmi

ČR disponuje pro oběti obchodování s lidmi, mimo Program, celým systémem sociálních služeb, jenž je upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“). Tento zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím jednotlivých druhů sociálních služeb, podmínky nároku na výplatu příspěvku na péči, podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb² atd.

Podle zákona o sociálních službách je možné poskytovat sociální služby jen na základě registrace u místně příslušného krajského úřadu. Seznam registrovaných poskytovatelů sociálních služeb je veřejně přístupný v registru poskytovatelů sociálních služeb na webové adrese <http://iregistr.mpsv.cz/socreg/>. **V Registru poskytovatelů sociálních služeb je v současné době³ registrováno celkem 60 sociálních služeb, jejichž cílová skupina jsou oběti obchodu s lidmi. Z tohoto počtu je jich 30 zaměřených také na osoby mladší 18 let.**

Ministerstvo práce a sociálních věcí dlouhodobě podporuje, v rámci dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb, organizace, které poskytují sociální služby převážně cílové skupině „oběti obchodu s lidmi“. **Dotační podpora těmto organizacím ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) za rok 2021 činila 16 062 393 Kč.**

3. SOUVISEJÍCÍ TRESTNÁ ČINNOST A DOPROVODNÉ JEVY

3.1 Situace v oblasti prostituce

Dlouhodobě je pozorován **pokles počtu žen v nočních klubech** a jejich přesun do tzv. **privátní scény**. K poklesu žen došlo také v řadě lokalit, kde je nabídka sexuálních služeb vyhláškou zakázána (např. v Jihočeském kraji, Středočeském kraji a na území

² Sociální služby zahrnují sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.

³ K datu 2. 6. 2022

Hlavního města Prahy). V některých lokalitách ženy zůstávají na venkovních stanovištích, ale přesunuly se např. do jiné městské části či změnily své pracovní strategie (nestojí na okraji cesty a nestopují, ale více se procházejí, či čekají v přilehlých barech).

V případě pouliční prostituce není zjišťována prakticky žádná míra organizovanosti a s tím související závažné trestné činnosti. Zjištěné skutečnosti rovněž potvrzují informace, že v důsledku velkého množství osob poskytujících sexuální služby se jedná **téměř ve všech případech o prostituci dobrovolnou**. Velké množství osob se aktivně nabízí jako „**příležitostné**“ prostitutky a reaguje na nabídku práce v erotice, prezentovanou v tiskovinách nebo na internetu. Z prováděných šetření je zřejmé, že prostituci se věnuje široká škála osob ve smyslu sociálních, věkových a vzdělanostních vrstev.

V případech, kdy šlo o **OSL za účelem sexuálního vykořisťování**, bylo specifickým znakem téměř všech případů, že pachatelé vždy využili **tíživé situace obětí** nebo situace, kdy oběť **potřebovala finanční prostředky** (převážně se jednalo o dívky bez prostředků, které byly **na útěku z výchovných ústavů** apod., tedy **bez jakéhokoli sociálního zázemí**).

Týmy terénních pracovníků organizace **Rozkoš bez rizika** (dále jen „R-R“) působily **v roce 2021** ve 12 krajích ČR (od 1. 1. 2022 rozšířili působnost i do Karlovarského kraje).

Celkem spolupracovali s **1629 fyzickými osobami**, poskytli **4360 služeb** (službou se rozumí 1 setkání s klientkou nebo klientem, v rámci kterého může být využito více typů poradenství; ve většině případů se jednalo o osobní kontakt, méně o telefonický a e-mailový). **Celkově bylo poskytnuto 4227 služeb ženám a 133 služeb mužům**. Téměř třetinu klientů R-R tvořily tzv. prvkontakty, tedy osoby, které služeb R-R využily poprvé. Co se týče věkového rozpětí klientů, jednalo se nejčastěji o osoby ve věku 20–39 let. Ve vztahu k národnosti klientů se jednalo o klienty české, slovenské, ukrajinské, rumunské, nigerijské, ruské, bulharské, maďarské, moldavské, brazilské, běloruské, ghanské, kazachstánské a polské národnosti.

Přestože se v žádném z krajů pracovníci R-R **nesetkali s dětskou prostitucí**, soustavně se snaží spolupracovat i s PČR a neziskovými organizacemi, protože pokud je v klubech či kdekoliv jinde osoba mladší 18 let, tak je jí v kontaktu s organizací R-R zabráněno. Při pohybu po ulici se pracovnícům některé osoby vyhýbaly, důvodem mohlo být právě neplnoletost či nedůvěra k institucím.

3.2 Situace v oblasti trestného činu kuplířství

Policejní statistiky vykazují **v roce 2021 celkem 34 registrovaných trestných činů kuplířství** dle ustanovení § 189 TZ. **Objasněno** bylo celkem **24 případů**, **stíháno** bylo **29 osob** (viz tabulková část).

MS ve svých statistikách vykazuje za rok 2021 **29 zaznamenaných případů a 19 odsouzených osob za trestný čin kuplířství** dle ustanovení § 189 TZ, přičemž bylo uloženo **9 podmíněných a 9 nepodmíněných trestů**.

3.3 Situace v oblasti neoprávněného zaměstnávání cizinců

Významným subjektem v problematice potírání nelegálního zaměstnávání cizinců je kromě policie též Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“), resp. jeho oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“), které vykonávají kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce zahraničními občany na území ČR, dodržování ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), a dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky, a kontroly v oblasti dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V praxi jsou nejzávažnějšími porušeními pracovněprávních předpisů ta, která mohou mít užší souvislost s trestněprávní rovinou, tj. trestný čin obchodování s lidmi a přestupky postihující umožnění výkonu nelegální práce.

SÚIP v roce 2021 provedl **ve všech oblastech své kontrolní působnosti 14 443 kontrol**. Z tohoto počtu provedl **v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti celkem 5 891 kontrol**, z nichž se **5 222 kontrol** zaměřilo přímo **na odhalování nelegálního zaměstnávání**. Z celkového počtu 5 222 kontrol byla **nelegální práce** oblastními inspektoráty práce **zjištěna u 735 subjektů**.

Orgány inspekce práce při kontrolách odhalily celkem **3 295 nelegálně zaměstnaných fyzických osob**. Konkrétně se jednalo o **312 občanů ČR**, **288 občanů jiných členských států EU** a **2 695 cizinců**, občanů třetích zemí.

V roce 2021 byly nejčastěji nelegálně pracující osoby zjišťovány u zaměstnavatelů v oborech stavebnictví (u 148 subjektů), zpracovatelský průmysl (u 96 subjektů), velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (u 82 subjektů), profesní, vědecké a technické činnosti (49 u subjektů), ubytování, stravování a pohostinství (u 45 subjektů).

Kontroly zastřené zprostředkování zaměstnání patří mezi hlavní kontrolní priority SÚIP již od roku 2017. Přímou na tuto oblast, tedy **na zastřené zprostředkování zaměstnání, bylo v roce 2021 zaměřeno celkem 197 kontrol**, které proběhly u celkem **189** zaměstnavatelů. Ve 183 případech se jednalo o právnické osoby a v 6 případech pak o podnikající fyzické osoby. **Nedostatky byly zjištěny při 149 kontrolách**. Celkem bylo zjištěno 952 porušení pracovněprávních předpisů. Současně bylo kontrolami zaměřenými na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěno 642 osob při výkonu nelegální práce. V 613 případech šlo o cizince (nejčastěji občané státní příslušnosti Ukrajina a Kazachstán), v 18 případech o občany EU a v 11 případech se jednalo o občany ČR.

V roce 2021 proběhla na základě usnesení vlády ČR ze dne 8. února 2021, č. 106, transformace Meziřesortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnání cizinců na Meziřesortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnání (dále jen „MOPNZ“), do jehož věcné působnosti spadá problematika nelegálního zaměstnávání cizinců i občanů ČR. V rámci MOPNZ byly ustaveny tři pracovní skupiny, a to pracovní skupina k problematice nelegální práce, pracovní skupina k problematice zaměstnávání cizinců, pracovní skupina k problematice agenturního zaměstnávání a zastřenému zprostředkování zaměstnání.

V průběhu roku 2021 se uskutečnila jednání všech tří výše uvedených pracovních skupin MOPNZ. Stěžejními diskutovanými opatřeními na jednání pracovní skupiny k problematice nelegální práce byly: návrh změny definice nelegální práce; informační deficit veřejné moci u dohod konaných mimo pracovní poměr; digitální platformy jako „nové formy práce“; otázka rozšíření institutu ručení za pokutu za umožnění nelegální práce na všechny formy nelegální práce; problematika evidence pracovní doby pro práci konané na dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.

Pracovní skupina k problematice nelegální práce se usnesla na přijetí opatření spočívajících v redefinici nelegální práce a zákonného zavedení povinnosti zaměstnavatelských subjektů evidovat uzavřené dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr i pracovní dobu zaměstnanců z těchto dohod.

Pracovní skupina k problematice agentur práce a zastřenému zprostředkování zaměstnání na svém jednání diskutovala především témata: pojištění agentur práce pro případ jejich úpadku, kdy bylo schváleno opatření spočívající v legislativní změně ustanovení § 58a zákona o zaměstnanosti, a to vypuštění institutu pojištění agentur práce; překážky na straně zaměstnavatele (agentury práce); zastřené zprostředkování zaměstnání a kontrolní činnost v dané věci.

Jednání pracovní skupiny k problematice zaměstnávání cizinců projednala otázky: koncept uznaného zaměstnavatele, jenž bývá používán v imigračních programech za účelem pozitivního působení na zaměstnavatele pracovníků ze zahraničí ve snaze předcházet negativním jevům spojeným s pracovní migrací; bodový systém preferenční migrace v rámci projektu realizovaného OECD, koordinovaného MPSV a financovaný Evropskou unií, jehož cílem je vytvoření studie proveditelnosti pro zavedení bodového systému, který by hodnotil migranty na základě jejich budoucího přínosu pro českou ekonomiku a společnost.

4. INFORMACE O OBCHODOVÁNÍ S OSOBAMI MLADŠÍMI 18 LET

Důležitou roli zastávají při řešení situace dětských obětí obchodování s lidmi kromě orgánů činných v trestním řízení také pracoviště orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), která chrání práva a hájí zájmy ohroženého dítěte.

Nejintenzivněji probíhá přímá práce s dětskými oběťmi obchodování s lidmi na úrovni OSPOD obecního úřadu obce s rozšířenou působností, které disponují dle zákona

o sociálně-právní ochraně dětí největším rozsahem kompetencí. Agenda sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „SPO“) je na této úrovni zajišťována 24 hodin denně (v mimopracovní době je zde sloužena pracovní pohotovost).

System pomoci dítěti, které bylo obchodováno, funguje tak, že je situace vždy prošetřována ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení (policie, státní zastupitelství) a dalšími odborníky (zdravotnická zařízení) a jsou navrhovány další kroky k řešení situace.

MPSV každoročně sleduje důležité statistické ukazatele o výkonu SPO, které jsou zpracovány v **Ročním výkazu o výkonu sociálně-právní ochrany dětí** s tím, že výkaz reflektuje stav za předchozí rok (zveřejněn na odkaze <https://www.mpsv.cz/statistiky-1>).

Z hlediska obchodování s dětmi jsou ve výkaze sledovány:

- počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k výrobě dětské pornografie;
- počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k prostituci;
- počty případů dětí, u nichž OSPOD podal trestní oznámení Policii ČR nebo státnímu zastupitelství na podezření ze spáchání trestného činu proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte (v rámci tohoto souhrnného ukazatele jsou sledovány i trestí oznámení na spáchání trestného činu podle zákona č. 40/2009 Sb., TZ, a to konkrétně dle § 169 - svěřením dítěte do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, § 193 – zneužití dítěte k výrobě pornografie, § 193a - účast na pornografickém představení).

Jiné typy komerčního zneužívání dětí samostatně v rámci Ročního výkazu o výkonu SPO sledovány nejsou.

Ve výkazu jsou evidovány pouze případy, které byly oznámeny a řešeny OSPOD. Počet zjištěných případů **zneužití chlapců a dívek k výrobě dětské pornografie** se v roce 2021 oproti roku 2020 opět **výrazně zvýšil**. V roce 2021 bylo **k výrobě dětské pornografie** zneužito **10 chlapců a 90 dívek** (v roce 2020 to bylo 19 chlapců a 54 dívek). Co se týče **dětské prostituce**, tam čísla zjištěných případů zůstávají obdobná. **V roce 2021** řešil OSPOD celkem **8 případů dětské prostituce** (2 chlapci a 6 dívek, v roce 2020 to byl 1 chlapec a 4 dívky).

Z hlediska věku jsou nejohroženější skupinou děti ve věkové kategorii od 6 do 15 let. Vyšší výskyt zneužití je z hlediska pohlaví u dívek. Celkem bylo za rok 2021 identifikováno 3695 týraných, zneužívaných a zanedbávaných chlapců a 3924 dívek. Z tohoto počtu pak 1736 chlapců a 1745 dívek opakovaně.

Tomuto tématu je potřeba se dále věnovat, a to včetně tématu bezpečnosti dětí v kyberprostoru.

Co se týče Zařízení pro děti – cizince bylo do služeb zařízení za rok 2021 přijato **celkem 116 nezletilých bez doprovodu, 115 chlapců a 1 dívka**. Z toho ve věkové skupině do 15 let 19 osob a nad 15 let 97. **Žadateli o azyl bylo 6 dětí**. Co se týče etnicity, tak nejvíce převažují chlapci z Afghánistánu (85 osob). Během roku 2021 nebyl ze strany Zařízení pro děti – cizince hlášen PČR žádný konkrétní případ obchodování s lidmi. Mnoho klientů však udávalo zkušenosti s **převaděči** během své cesty do Evropy.

5. PODPORA ZE STRANY POMÁHAJÍCÍCH ORGANIZACÍ

5.1 La Strada Česká republika, o.p.s.

V roce 2021 poskytovala organizace La Strada ČR ambulantní či pobytové sociální služby **celkem 63 klientům a klientkám**. Klientela organizace využívala sociální služby formou kontaktního poradenství nebo komplexu sociálních služeb.

Mezi klientelou organizace La Strada ČR převažoval podíl migrantů a migrantek oproti českým občanům. Nejvyšší zastoupení měli klienti a klientky z Filipín, Mongolska a Ukrajiny. **Převažující formou obchodu s lidmi byla nucená práce**, která se týkala většiny všech nově příchozích do služeb organizace. **Na rozdíl od předchozích let byl v roce 2021 zaznamenán nárůst žen, které byly nuceny k prostituci**. Jednalo se o sedm případů, ze kterých tři klientky byly obchodovány také za účelem nucené práce. Převážná většina klientů s českým občanstvím přijatých do služeb organizace v roce 2021, byla obchodována na území Velké Británie.

Z celkového počtu klientů byly komplexní sociální služby La Strady ČR poskytovány 60 klientům a klientkám, 20 osob (9 žen a 11 mužů) navázalo spolupráce nově a 40 osob (20 žen, 16 mužů a 4 transgender osoby) pokračovalo ve spolupráci započaté již v předchozích letech. Služby **kontaktního poradenství** využili celkově **3 klienti a klientky**.

Co se týče národnostního složení, **českou státní příslušnost mělo 22 osob, cizí státní příslušnost pak 38 osob**. Nejvíce zastoupenou skupinou cizí státní příslušnosti byli stejně jako v minulém roce občané a občanky z **Filipín (15)**. Dále pak využili komplexu sociálních služeb občané a občanky **Mongolska (10), Ukrajiny (4), Slovenska (2), Rumunska (2), Hondurasu (1), Kyrgyzstánu (1), Ruska (1), Uzbekistánu (1), Běloruska (1)**.

V případě občanů a občanek ČR byly cílovými zeměmi, kde docházelo k vykořisťování, **Velká Británie (19), ČR (2), Irsko (1)**.

Z celkového počtu 29 žen a 3 transgender osob, které se identifikovaly jako ženy, jich 21 bylo obchodováno za účelem nucené práce, 7 za účelem nucené prostituce a 1 žena byla obchodována za účelem nuceného sňatku. V případě třech klientek se jednalo o obchodování za účelem nucené prostituce a nucené práce, a v jednom případě klientka byla obchodována za účelem nucené práce a také donucena pachateli k nucené kriminalitě.

Klientky cizí státní příslušností byly rekrutovány nejčastěji pracovními agenturami, zprostředkovateli, nebo dostaly nabídku práce prostřednictvím známých. V případech klientek z postsovětských zemí a Mongolska je častou praxí zprostředkovatelů **vyžadování vysokých poplatků za poskytnutí pracovní smlouvy a pomoc při získání víza**. Téměř ve všech případech dostaly klientky pracovní nabídky, které se **po příjezdu do ČR lišily od původní dohody**. Za odvedenou práci často nedostávaly adekvátně zaplacené, pracovaly mnoho hodin přesčas. Pokud došlo k upozornění na špatné pracovní podmínky, nebo k upozornění na možnost změny zaměstnavatele ze strany klientky, reakcí byly výhrůžky spojené se zrušením pobytového oprávnění. Klientky do pracovní příležitosti vložily před odjezdem nemalé množství finančních prostředků s vidinou budoucí finanční podpory svých rodin, z těchto důvodů často dochází k přizpůsobení se podmínkám zaměstnavatele

U dvou klientek české příslušnosti byla pachatelé využita sociální tíseň, kdy před nabídkou práce, byly bez řádného zázemí a financí, nabídka dobře placené práce byla možným východiskem z této situace. Další klientka české národnosti byla rekrutována pomocí **internetové seznamky** a skrze příslib partnerského vztahu byla nalákána do zahraničí.

S organizací nově spolupracovaly tři klientky z ČR, které byly obchodovány v oblasti sexbysnysu, ve dvou z těchto případů docházelo souběžně i k nucené práci. U nových klientek cizí státní příslušnosti se práce nejčastěji odehrávala v masném průmyslu.

Co se týče mužů, u 11 nově zařazených v roce 2021 se jednalo o nucenou práci a pracovní vykořisťování. Stejně jako v předchozích letech byla většině českých mužů nabídnuta práce ve Velké Británii. Prostředí, ve kterém pachatelé nejčastěji vyhledávají potenciální oběti, je okolí nízkoprahových organizací a komunita lidí bez domova, kde je nabídka výdělků v zahraničí atraktivní. To může být z důvodu vysokého zadlužení v ČR, záznamu v rejstříku trestů a vytržení z problematičného prostředí. Zkušenosti organizace La Strada ČR během posledních let ukazují, že pachatelé se často zaměřují na osoby, u kterých existuje určitá přidaná zranitelnost. Vyjma výše popsaný vzorec to může být také závislost na návykových látkách, přítomnost psychiatrických diagnóz, či absence rodinného zázemí z důvodu ústavní péče v dětství.

V případech nově příchozích českých klientů pracujících ve Velké Británii šlo o práci v potravinářském průmyslu. Někteří z klientů byli nuceni pracovat v domácnostech pachatelů, nebo po odpracování jedné pracovní směny byli posláni na jiné pracoviště, kde museli pokračovat v práci bez odpočinku. Ve většině případů byly peníze vyplacené na účty pachatelů, nebo byly ze stran pachatelů kráceny. Ve všech případech požadovali pachatelé, aby klienti uhradili veškeré náklady na stravu, bydlení a letenky. V případě cizinců se jednalo o práce na stavbách a v potravinářském průmyslu. Nejčastěji pracovali 10 až 14 hodin denně bez přestávek na odpočinek a oběd. Výplaty mužům nebyly vypláceny buď v plné výši, anebo nebyly propláceny

hodiny přesčasů a byly strženy vysoké částky za ubytování, stravu a další nespecifikované věci.

Nejčastěji užitými donucovacími prostředky a formami nátlaku bylo **omezení osobní svobody, vyhrožování fyzickým násilím nebo samotný fyzický útok a odpírání možnosti lékařského ošetření**. V případě cizinců a cizinek se jedná o použití výhrůžky **zrušením pobytového oprávnění**. Zaměstnavatelé používají úpravu zákona o pobytu cizinců a zákaz změny zaměstnavatele během prvních 6 měsíců (§ 42g, odst. 7) jako způsob udržování zaměstnanců ve špatných pracovních podmínkách bez možnosti dobrovolného odchodu. Dále pachatelé významně zneužívali závislosti obětí plynoucí z jazykové bariéry. Mezi opakující se praktiky pachatelů patří také zabavení osobních dokladů, dalších dokumentů a majetku v kombinaci s podepsáním velkého počtu papírů, často v jazyce, kterému klientky a klienti nerozumí.

V roce 2021 realizoval terénní tým La Strada ČR celkem **62 terénních výjezdů**. Depistáže probíhaly v prostředích (řazeno dle četnosti): stavebnictví, distribuce a skladování, ubytovací zařízení, zemědělské provozy, potravinářská výroba, lehký průmysl – zejména v oblasti automotive, maloobchodní prodej, vnitrostátní i mezinárodní kamionová doprava a pouliční žebrota. Příležitostně byly realizovány také sondy do prostředí masážních salonů, provozovatelů pouťových atrakcí a live-in domácích pracovníků a síťování s organizacemi a institucemi v regionech. Kontaktováno bylo celkem 2 316 osob z cílové skupiny, z toho 620 žen (tj. 27 %) a dále 107 osob blízkých cílové skupině (osoby z prostředí cílové skupiny a osoby v pracovním či osobním vztahu k osobám z cílové skupiny), z toho 56 žen (tj. 52 %).

Ve vztahu k pandemii způsobené onemocněním COVID-19 se situace ve většině navštěvovaných prostředí oproti roku 2020 relativně stabilizovala, pouze se v tomto období opakovaně objevily případy, kdy zaměstnavatelé a agentury nutili pracovníce a pracovníky s příznaky onemocnění COVID-19 a pozitivním testem na tuto nemoc chodit do práce. Některé výrobní závody pro nemocné vyčlenily speciální linky, kde se nepotkávali s ostatními (zdravými) kolegy a v jednom případě bylo zmiňováno i nucené přesunutí pracovníků do jiného závodu, který byl celý vyhrazen pro nakažené. V několika případech pak došlo u jedné z agentur k záměrnému prodlužování povinné popříjezdové karantény, udržování pracovníků bez příjmu a jejich následnému přemístění na jiné pracoviště do horších podmínek (na základě poznatků získaných při depistáži lze konstatovat, že slíbená pracovní místa, na něž byla vystavena i příslušná povolení k práci a pobytu, fakticky neexistují a slouží pouze jako „návnada“ pro zájemce o práci v ČR).

Silicím trendem roku 2021 bylo vypisování volných pracovních míst pro cizince z třetích zemí firmami, které **fakticky nevyvíjejí žádnou činnost** a následné **předání** pracovníků agentuře provázané s firmou vlastnickou či zaměstnaneckou strukturou. Zpravidla za firmu i agenturu vystupuje jedna osoba, která pracovníky umístí na jiném pracovišti (v rozporu s vydaným povolením) a často i za horších pracovních či

mzdových podmínek. Takovéto firmy mají v jednu chvíli vyvěšeny i desítky volných pozic, ale nedisponují žádnou provozovnou. Může jít o způsob, jak zajistit **potřebnou pracovní sílu** pro ty segmenty trhu práce, **kde je jí nedostatek**, v situaci, kdy **legální kanály nejsou dostatečně flexibilní**. Ale v případě, že cizinec s touto praxí nesouhlasí či je přistižen při výkonu práce na jiném pracovišti, nebo se jen potřebuje domoci svých práv (typicky nevyplacené mzdy) je vždy v nevýhodě - je ohrožen sankcemi jak ze strany agentury, tak kontrolních orgánů a je snadno vydíratelný a vykořisťovatelný.

Odmítnutí výkonu nelegální práce (umístění osoby na jiné pracoviště v rozporu s vydaným pracovním povolením) znamenalo nucený návrat do země původu. V důsledku se jedná o relativně nejmenší problém, který může pro pracovníky nastat, v porovnání se sankcemi hrozícími jim za výkon nelegální práce. Protože však jsou investice těchto cizinců do získání příslibu práce, vyřízení víz a cesty do ČR vysoké (u osob ze vzdálenějších zemí i více než 1 500 Eur), je pro takto podvedené cizince někdy v podstatě nemožné se ihned do země původu vrátit a nakonec se snaží zajistit si zde práci novou, čímž se vystavují dalším rizikům.

Opakovaně se také objevují zprostředkovatelé a šedé i legální agentury, kteří své pracovníky a pracovnice (především ze zemí Evropské unie, ale v některých případech i ze zemí mimo Evropskou unii) po příjezdu do ČR umístí na některou z momentálně volných pracovních pozic bez ohledu na původní domluvy či povolení. Následně jim 1 – 3 měsíce platí pouze týdenní zálohy, a když se někdo z nich zeptá na doplacení mzdy, je vyhozen z práce a ubytovny. V praxi se jedná zřejmě o největší skupinu pracovních migrantek a migrantů, která končí bez prostředků na ulici a jen velmi obtížně dosáhne na jakoukoliv formu pomoci.

Zejména v zemědělství pak někdy docházelo k situacím, že pracovníci a pracovnice svým výdělkem nepokryli ani náklady na dopravu, stravu a ubytování, protože podmínky slibované při náboru v zemi původu ne vždy odpovídají realitě.

5.2 Arcidiecézní charita Praha

V roce 2021 byla skrze Projekt Magdala poskytnuta pomoc 4 ženám, obětem OSL. Těmto klientkám byly poskytnuty komplexní sociální služby včetně ubytování v režimu utajení. Dvě uživatelky začaly služeb organizace využívat nově v roce 2021, další dvě pokračovaly v navázané spolupráci z předchozích let. Průměrný věk těchto uživatelek byl 30 let a všechny uživatelky jsou české národnosti. Všechny klientky jsou v péči organizace se svými dětmi.

Uživatelky, které vstoupily do služeb poradny v roce 2021, se pohybovaly v prostředí prostituce a byly identifikovány neziskovou organizací. Ostatní uživatelky byly nalákány do zahraničí pod příslibem dobré pracovní příležitosti, kde došlo k jejich sexuálnímu vykořisťování. Uživatelky pocházely ze špatného socioekonomického prostředí, převážně romského původu. Většina z nich vyrůstala v dětských domovech.

5.3 Diakonie Českobratrské církve evangelické

Diakonie ČCE Středisko celostátních programů a služeb již od roku 2011 realizuje sociální službu azylového bydlení pro muže, páry a ženy, kteří jsou obchodováni a pracovní vykořisťováni. V roce 2021 byla pobytová služba azylového bydlení poskytnuta **46 osobám**. Šlo o 6 žen a 40 mužů, průměrný věk byl 41 let. Nejvíce osob pocházelo z Bulharska (17) dále pak z Mongolska (15), Rumunska (3), Kazachstánu (2), Kyrgyzstánu (2), Ruska (1), Číny (1), Ázerbájdžánu (1), Vietnamu (1), Filipín (1), Moldavska (1) a ČR (1). Nejčastěji řešenými problémy klientů byly následující oblasti:

- **krize v souvislosti s pracovním vykořisťováním (42);**
- oběť trestné činnosti (4);
- nevyplacená mzda (7);
- podvod (7);
- nevyplacená nemocenská (2);
- pracovní úraz (2);
- zadržování pracovních dokladů;
- **ohrožení obchodem s lidmi (1).**

Klienti služeb organizace jsou převážně občané Bulharska, Mongolska a Rumunska, kteří pracují **bez pracovní smlouvy**, na základě ústních dohod, nebo mají pracovní smlouvy, které často **nebývají v souladu se zákoníkem práce**, bývají obvykle hodně zjednodušené, jen výjimečně přeložené do rodného jazyka pracovníka.

K velmi častým problémům stále patří nevyplacení mzdy za poslední měsíc. Zaměstnavatelé spoléhají na to, že zaměstnanec například odjede do země původu a mzdu si již nevyzvedne. Nebo změní zaměstnání a nebude si vědět rady, na koho se obrátit, aby požádal o pomoc.

Dále se objevily případy, kdy zaměstnavatel nevyplatil nemocenskou svému zaměstnanci nebo vyhrožoval zaměstnancům, kteří byli v pracovní neschopnosti, že musí podepsat ukončení pracovního poměru.

Dalším častým problémem je to, že zaměstnavatelé po ukončení pracovního poměru nevydají zaměstnanci výstupní dokumenty (zápočtový list, ukončení pracovního poměru, potvrzení o zdanitelných příjmech). Ti poté mají problémy při registraci na Úřadech práce nebo v novém zaměstnání. Organizace se setkala také s tím, že někteří zaměstnavatelé tyto výstupní dokumenty nevydávají, i když o ně písemně spolu s klientem organizace zažádá.

6. FINANČNÍ ZDROJE

6.1 Finance poskytnuté Ministerstvem vnitra ČR

MV financuje Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Na služby v rámci tohoto Programu byla **v roce 2021 neziskovými organizacemi vyčerpána částka 1 109 900 Kč.**

6.2 Finance poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR

V roce 2021 byly ze strany MPSV poskytnuty dotace organizacím, jejichž cílová skupina jsou zejména oběti obchodu s lidmi v celkové částce 16 062 393 Kč,- Kč. Přehled o finančních prostředcích poskytnutých těmto organizacím v roce 2021 nabízí tabulková část.

V souvislosti s pandemií Covid-19 byla těmto organizacím v roce 2021 vyplacena v rámci mimořádných dotačních titulů částka 360 000 Kč.

Nutno podotknout, že MPSV v rámci dotačního řízení na poskytování sociálních služeb podporuje i celou řadu jiných organizací, které uvádějí oběti obchodování s lidmi jako jednu z cílových skupin. Přehled o počtu těchto služeb viz tabulková část.

Dětské oběti obchodování s lidmi lze zařadit do kategorie týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí a poskytovatelé registrovaných služeb zastávají významnou roli v pomoci této cílové skupině. MPSV každoročně vypisuje dotační řízení na podporu poskytování sociálních služeb pro jejich poskytovatele bez ohledu na jejich právní formu. Celková alokace závisí na kondici státního rozpočtu, v posledních letech se pohybuje okolo částky 20mld. Kč. Toto dotační řízení je realizováno na základě § 101a a § 104 zákona o sociálních službách.

7. PREVENCE A VZDĚLÁVÁNÍ

V následujících kapitolách se nachází informace o vzdělávacích aktivitách, výzkumech, osvětových aktivitách, informačních kampaních, koordinovaných aktivitách v ČR i na mezinárodní úrovni.

7.1 Vzdělávání

Také v roce 2021 byly pořádány vzdělávací aktivity zaměřené na problematiku OSL, a to ve spolupráci státních institucí, nevládních organizací z ČR a v mnoha případech též partnerů z mezinárodního prostředí. Cílem bylo informovat o aktivitách v oblasti obchodování s lidmi, o fungování a zefektivňování Programu, možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a aktuálních trendech v oblasti OSL. Stěžejním tématem bylo také informovat o možnostech a způsobu identifikace potenciálních obětí relevantními profesními skupinami, které při výkonu své profese mohou s těmito případy vejít v kontakt.

Policejní vzdělávání

Ve dnech 15. 3. - 16. 3. 2021 proběhl operativní online kurz s názvem Training for First Responders by Pacific Links Foundation účastníků projektu OA 4.4 PAYDAY **zaměřený na trestný čin obchodování s lidmi v rámci Vietnamské komunity.**

Ve dnech 7.9. - 15. 9. 2021 se uskutečnil **webinář „Obchodování s lidmi a vykořisťování dětí - Sympóziu na téma politika a vývoj v oblasti nadnárodního organizovaného zločinu“**, který pořádalo Regionální školící centrum

v Západní Africe (RTC) ve spolupráci s Mezinárodní akademií pro pracovníky orgánů činných v trestním řízení (ILEA) v Roswellu v Novém Mexiku a v Budapešti v Maďarsku. Školení se zúčastnili pracovníci NCOZ a dále zástupci z jednotlivých zemí: Bosna a Hercegovina, Kamerun, Chorvatsko, Ghana, Nigérie, Srbsko a to jak z řad státních zástupců, kteří se zabývají problematikou obchodování s lidmi, tak z řad policistů, kteří působí v této problematice. Fórum bylo zaměřeno na budování komplexního národního modelu reakce na boj proti obchodování s lidmi a online vykořisťování dětí.

Ve dnech 14.9. - 17. 9. 2021 uspořádala Evropská agentura pro vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů CEPOL v rámci svých aktivit prezenční kurz s názvem „**Obchodování s lidmi (sexuální vykořisťování)**“, v Madridu. Během jednání byly zástupci partnerských států představeny hlavní linky boje proti obchodu s lidmi, byly navázány osobní kontakty, posílena vzájemná informovanost na úseku tohoto specifického trestného činu, prodiskutovány aspekty aktuálních trendů a posílena policejní spolupráce. Jednání se účastnil zástupce NCOZ.

Dne 11. 10. 2021 v Praze proběhla přednáška vedoucího 2. odd. Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ, k problematice OSL za účelem **vzdělávání policistů specializačního kurzu Národní protidrogové centrály**.

Ve dnech 11.10. - 12. 10. 2021 se uskutečnila v zařízení MV ČR ve Špindlerově Mlýně školení policistů Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ, na téma **možnosti řešení pobytů a legislativních opatření pro pravděpodobné oběti OSL**.

Policisté Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ s vyšší úrovní znalostí anglického jazyka se účastní webinářů se zaměřením na obchodování s lidmi a související problematiky, Evropské agentury CEPOL pro prosazování práva.

V roce 2021 USKPV PP ČR dokončil metodiku Identifikace obětí trestných činů, jejíž součástí je identifikace a přístup k obětem vyjmenovaných trestných činů (§ 2 odst.4 písmeno c) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů, tedy i obětí trestného činu obchodování s lidmi, kterým náleží ze zákona status zvláště zranitelné obětmi a také speciální práva. Metodika vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou byla zavedena minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou bylo nahrazeno rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV, tzv. směrnice o právech obětí (dále jen „směrnice“), která byla do vnitrostátního práva implementována zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů, kdy zákon nabyl účinnosti dne 1. 8. 2013. Jedním ze základních požadavků směrnice bylo individuální posouzení obětí s cílem zjistit, zda je u konkrétní oběti potřeba zvláštní ochrany. V rámci systémů metodiků pro oběti trestných činů a domácího násilí a policejního vzdělávání jsou touto metodikou průběžně proškolení všichni policisté, tak aby dokázali řádně provést individuální identifikaci oběti, čímž mohou snížit riziko sekundární viktimizace, pomsty, zavražďování ze strany pachatele trestného činu aj., které je u každé oběti jiné, zejména s ohledem na osobnostní vlastnosti oběti a povahu

trestné činnosti či okolností, za nichž k spáchání trestného činu došlo. Posouzení zranitelnosti obětí je prováděno nejenom za účelem pouhé klasifikace obětí, ale za účelem zjištění, jaká zvláštní ochranná opatření jsou nutná v konkrétním případě využít tak, aby se v co největší možné míře minimalizovala hrozící rizika a aby se neprohlubovala traumata, která byla oběti způsobena trestným činem.

Justiční vzdělávání

Na problematiku obchodování s lidmi v roce 2021 byl zaměřen a realizován online seminář pod názvem: Obchodování s lidmi. Seminář byl věnován problematice obchodování s lidmi v oblasti sexuálního a pracovního vykořisťování, obchodování s dětmi, jakož i jiným formám vykořisťování obětí obchodování s lidmi (nucené sňatky, nucené žebření, nucení k páčání trestné činnosti) a to aktuálně z pohledu státního zastupitelství a NCOZ. Jednotlivé formy vykořisťování byly představeny i v rámci kazuistik s důrazem na dokazování popř. využití společného vyšetřovacího týmu. Rovněž byla věnována pozornost tématům identifikace obětí obchodování s lidmi, zásadě netrestání, programům podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV ČR a v neposlední řadě rozhodovací činnosti Evropského soudu pro lidská práva, Ústavního soudu ČR a obecných soudů. Nebyla opomenuta legislativa EU, Úmluva RE o opatřeních proti obchodování s lidmi.

V roce 2021 zrealizovala Justiční akademie i další akce, **související** s tématem obchodování s lidmi, a to semináře týkající se oblasti cybercrime - jednodenní seminář Kybernetická kriminalita - zneužívání IT prostředků při páčání trestné činnosti; dva vícedenní semináře Kyberkriminalita - vybrané otázky; dále se jednalo o semináře určené menším skupinám posluchačů, které mají převážně diskuzní charakter a jsou založeny na probírání jednotlivých kazuistik, v roce 2021 se podařilo uskutečnit semináře na témata: psychologie výslechu dospělých, postavení a práva poškozeného a oběti trestného činu v trestním řízení.

Justiční akademie v roce 2021 prostřednictvím Věstníku Justiční akademie upozorňovala na možnost studia certifikovaného **e- learningový kurzu Boj s obchodováním s lidmi**. Kurz Rady Evropy je určen soudcům, státním zástupcům a všem dalším právním profesionálům, kteří se podílí na potírání a stíhání obchodování s lidmi a kromě vnitrostátní právní úpravy zahrnuje také rozbor Úmluvy RE o potírání obchodování s lidmi, příslušnou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, další mezinárodní instrumenty a národní příklady dobré praxe ochrany obětí obchodování. Nyní probíhá jednání směřující k dopracování tohoto kurzu o nový modul s otevřením na podzim roku 2022.

Ve spolupráci s Evropskou justiční vzdělávací sítí (EJTN), která je významným evropským partnerem Justiční akademie na poli justičního vzdělávání byly v roce 2021 nabídnuty české justici tyto vzdělávací aktivity, jejichž obsah se dotýkal předmětné oblasti: seminář Investigation and prosecution of trafficking in human beings cases in the EU, dva semináře na téma Cybercrime and E-evidence (basic) a dále seminář Cybercrime and E-evidence II (advanced).

Ve spolupráci s dalšími zahraničními partnery byl s justičními akademiemi zemí Visegrádské skupiny nabízen on-line seminář Combating Cybercrime, Corruption and Money Laundering. Ve spolupráci s velvyslanectvím USA byl české justici nabídnut virtuální kurz Virtual Electronic Evidence pro soudce a státní zástupce. Ve spolupráci s Akademií evropského práva pak seminář Obtaining e-Evidence when Investigating and Prosecuting Crimes.

Další vzdělávací aktivity

Jako každoročně naplňovala organizace La Strada ČR své cíle v oblasti vzdělávacích aktivit a to skrze **akreditované kurzy pro sociální pracovníky a pracovníky s cílovou skupinou ohroženou nežádoucím jevem pracovního vykořisťování**. V roce 2021 proběhl seminář v **zařízení pro děti-cizince**.

Organizací La Strada ČR bylo realizováno akreditované školení v Poradně pro integraci, z.ú, v Ústí nad Labem. Školení bylo zaměřeno především na legislativu související s obchodem s lidmi, identifikaci obchodované osoby a detailní popis služeb a působení organizace La Strada. V praktické části byly vyzkoušeny metody komunikace s obchodovanými a vykořisťovanými osobami a postupy v konkrétních situacích při uplatnění jejich práv a zájmů. V rámci spolupráce se slovenským IOM proběhla čtyři školení na používání aplikace SAFE, a to pro pracovníky a pracovníce, kteří se setkávají s cílovou skupinou, tedy mladými lidmi ohroženými jevem pracovního vykořisťování a obchodu s lidmi. Aplikace nabízí tipy, jak se připravit na vycestování a užitečné kontakty spolu na jednom místě. Interaktivní hra simuluje skutečné příběhy lidí, kteří se ocitli v situacích obchodu s lidmi, a dává uživatelům příležitost ovlivnit jejich osud.

Problematika obchodování s lidmi je vždy nedílnou částí **konzulárního vzdělávání**. Stejně jako v předchozích letech se i v roce 2021 na přednáškách k problematice obchodování s lidmi podíleli kromě zástupců MV také zástupce IOM. Přednášky byly zaměřeny na seznámení se s formami a projevy obchodování s lidmi, s možnostmi pomoci obětem obchodování s lidmi, se systémy podpory těmto obětem. Konzulární pracovníci byli rovněž informováni o možnostech spolupráce zastupitelských úřadů s příslušnými organizacemi, které se obchodem s lidmi zabývají a mohou v případě potřeby obětem poskytnout následnou pomoc.

Zaměstnanci zastupitelských úřadů se též účastní konferencí pořádaných zeměmi, ve kterých působí.

7.2 Prevence

Každoročně jsou subjekty zapojenými do boje proti obchodování s lidmi prováděny rozsáhlé preventivně-informační aktivity. Součástí preventivních aktivit Programu jsou také terénní výjezdy.

V rámci preventivních aktivit se ČR v roce 2021 připojila ke kampani **EMPACT, zaměřené na sexuální vykořisťování**. V rámci této kampaně byly materiály šířeny

prostřednictvím sociálních médií a rozeslány též neziskovým organizacím k případnému využití v rámci terénní práce.

Během roku 2021 bylo v terénu cíleně **rozdistribuováno 13 332 kusů preventčních a informačních materiálů organizace La Strada ČR** obsahujících nabídku služeb organizace s kontakty a sebeidentifikační otázky zaměřené na identifikaci obchodovací situace. Z nich 8 679 bylo předáno přímo osobám z cílové skupiny a osobám blízkým cílové skupině. Ostatní materiály byly diseminovány na vytipovaných místech v terénu, v organizacích a institucích. Materiály jiných relevantních organizací a institucí byly v tomto období při práci v terénu distribuovány spíše příležitostně. Dále bylo **na vhodných místech vylepeno 1 468 kusů samolepek** s nabídkou služeb a kontaktem organizace La Strada ČR.

La Strada ČR realizovala své preventivní aktivity skrze **preventivní přednášky na školách a osvětu v tématu obchodu s lidmi**. V roce 2021 proběhlo **15 přednášek na středních, vyšších a vysokých školách**.

Organizace pokračovala i v kontaktování pražských zařízení zaměřených na **ústavní péči o mladistvé**, kterými jsou dětské domovy, diagnostické ústavy a podobná zařízení. Zaznamenali však malou míru odezvy, tak jako i v minulých letech realizace projektu. Vzhledem k tomu, že velká část klientů prošla některým z těchto ústavů, je podstatné zvýšit počet proškolených mladistvých právě z těchto zařízení.

V roce 2021 se La Strada ČR také účastnila projektu s názvem **Cross Continent Collaboration to Protect Asian Trafficking Victims in Europe**. Tohoto projektu, financovaného Porticus Asia a organizovaného La Strada International, se účastnili též další členové La Strada International. Jmenovitě La Strada Poland a Adpare (Rumunsko). Společnými silami došlo ke **zmapování fenoménu obchodování osob z Asie do České republiky, Polska a Rumunska**, resp. systému pomoci, práv obětí tohoto trestného činu a relevantní judikatury. Projekt se shledal s pozitivní odezvou a bude pokračovat i v letech 2022 - 2023.

V lednu 2021 odstartoval dvouletý projekt **Hidden at Work – Pracovní a sexuální vykořisťování a obtěžování žen v (soukromé) pracovní sféře**. Tento projekt je koordinován členskou organizací La Strada International FairWork v Nizozemsku a je realizován společně s LEFÖ IBF v Rakousku a La Strada Česká republika. Projekt je financován z programu Evropské komise „Práva, rovnost a občanství“. Projekt si klade za cíl provádět (online i off-line) zvyšování povědomí a oslovení žen ve skrytých prostředích, včetně žen, které mají neregulérním postavení. Ženám jsou poskytovány informace a odkaz na přímé podpůrné služby, na které se mohou obrátit ve své těžké pracovní situaci. Projektové konsorciu školí odborníky, kteří pravděpodobně mohou odhalit vykořisťované nebo obtěžované ženy v práci. Kromě toho se konsorcium zaměřuje na sledování implementace stávajících právních nástrojů a bude se zasazovat o lepší soulad s legislativou.

ZDC v rámci školní výuky probíralo mimo jiné i témata spojená s rizikem obchodování s lidmi. V rámci individuální i skupinové práce s dlouhodobými klienty se ZDC

zaměřuje zejména na **prevenci rizik souvisejících s integračním procesem**. K tomu slouží mnohé socializační programy. Dále ZDC poskytuje terapeutické služby, program přípravy na odchod ze zařízení a další služby dle individuálních potřeb klientů. V rámci prevence rizik, mimo jiné i obchodování a zneužívání, jsou ve spolupráci s jinými organizacemi pořádány různé semináře a workshopy zaměřené na zvýšení povědomí rizik spojených s životem v Evropě, extrémismem apod. Průběžně je klientům poskytováno právní a sociální poradenství.

Pro výkon služby jsou na intranetových stránkách Oddělení analýzy rizik Ředitelství cizinecké policie **zveřejněny indikátory a rizikové profily obětí obchodu s lidmi**, které jsou pravidelně zpracovány Frontexem v příručce „Handbook on Risk Profiles on Trafficking in Human Beings) a které jsou relevantní pro Českou republiku (občané Nigérie, Vietnamu, Ukrajiny, Ruska). Zde je k dispozici také materiál Frontexu „Vega – Příručka: Děti na letištích“, kde je na obchod s lidmi, resp. s dětmi také upozorňováno.

8. LEGISLATIVNÍ ZMĚNY A ROZSUDKY SOUDŮ V PŘÍPADECH OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Dne 2. 8. 2021 nabyla účinnosti **novela zákona o zaměstnanosti, a to v souvislosti se změnou zákona o pobytu cizinců**. Podle této novely je již možné postihnout za přešůpek také osoby, které **výkon zastřeného zprostředkování zaměstnání umožnily**. Jedná se zejména o uživatele, kteří pracovní sílu využívají, tedy o subjekty, které uzavřely smlouvy právě s osobami, jež zastřeně zprostředkovávají. I této osobě hrozí postih formou přešůpkového řízení. Pokud zastřené zprostředkování zaměstnání umožnila fyzická osoba, může jí být uložena pokuta až do výše 5 000 000 Kč, pokud tuto činnost umožnila právnícká nebo podnikající fyzická osoba, může jí být uložena pokuta za přešůpek v rozmezí 50 000 až 10 000 000 Kč.

Co se týče práva trestního, tam pro trestný čin obchodování s lidmi a související trestné činy nebyla v roce 2021 přijata žádná legislativní změna.

8.1 Rozsudky soudů

Statistika MS uvádí v roce 2021 celkem **28 případů trestného činu obchodování s lidmi**. Dle ustanovení § 168 TZ bylo **pravomocně odsouzeno celkem 21 osob**.

Pro účely zpracování Zprávy bylo MS doručeno 12 rozsudků, které v roce 2021 nabyly právní moci. Rozsudky se v rámci § 168 TZ týkaly obchodování s lidmi **za účelem sexuálního vykořisťování** (11 rozsudků) **a jiných forem vykořisťování (pracovní vykořisťování – 1 rozsudek)**. V pěti případech obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování **rodice přiměli nebo vydali dítě**, aby ho bylo užito k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního vykořisťování.

Níže jsou pro ilustraci uvedena kazuistika jednoho z případů včetně vybraných částí odůvodňujících druh a výši uloženého trestu.

8.1.1 Kazuistika č. 1 – (Krajský soud Hradec Králové)

Oběť: nezletilé (12 a 17 let), občanky ČR.

Pachatel: muž – otec nezletilých, občan ČR.

Prostředky donucení: vzhledem k tomu, že se jednalo o děti, není potřeba prokazovat prostředky donucení. Otec zneužil své autority a svého vlivu na nezletilé dcery.

Modus operandi: jednalo se o dva samostatné zločiny obchodování s lidmi dle §168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku, kdy nejdříve posílal jednu ze svých dcer a poté, když už odmítla, začal posílat druhou ze svých dcer. Za účelem získání neoprávněného finančního prospěchu, opakovaně v přesně nezjištěném množství případů, s četností někdy až 3x do týdne, přesvědčil nejprve první dceru a poté ve dvou případech přesvědčil i druhou, aby poskytly pohlavní styk za úplatu, přičemž po jejich návratu od nich inkasoval peníze, které obdržely.

Délka vykořisťování: první z dcer po dobu 3 měsíců, druhá po dobu 2 měsíců.

Trest: Krajským soudem v Hradci Králové byl uložen trest odnětí svobody nepodmíněně v délce 7 let. Zároveň byla pachateli uložena povinnost nahradit poškozeným nemajetkovou újmu ve výši 100 000 Kč a 40 000 Kč.

Vybrané části odůvodnění: společenská škodlivost posuzovaného jednání pachatele je mimořádně vysoká, když bylo zohledněno, že pachatel zneužil své rodičovské odpovědnosti, tedy je osobou, která se měla podílet na řádné výchově svých dcer. Pachatel byl dlouhodobým požívatelem sociálních dávek, do práce nechodil, požíval alkohol a k zajišťování základních potřeb zcela nepřipustným a nemorálním způsobem zneužil svých nezletilých dcer.

Při úvaze o druhu a výměře trestu soud vycházel z ustanovení § 39 odst. 1, 2, 3 trestního zákoníku a přihlédl k povaze a závažnosti spáchaných zločinů, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života i k možnosti jeho nápravy. Dosavadní způsob jeho života svědčí o neuspořádanosti, neosvojení si pracovních návyků a rezignaci na morální chování a dokonce i sklony k nerespektování zákonných norem, když soud nepřehlédl přístup a postoj pachatele k vlastním dětem.

Rozsudek odvolacího soudu: Vrchní soud v Praze na základě odvolání odsouzeného snížil trest na dobu 6 let. A nemajetkovou újmu měl pachatel zaplatit společně a nerozdílně s osobou, kterou byly nezletilé dcery sexuálně zneužívány. Jinak zůstal napadený rozsudek nezměněn.

8.2 Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci trestného činu obchodování s lidmi

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) ze dne 16. 2. 2021 ve věci V. C. L. a A. N. proti Spojenému království, č. 74603/12 a č. 77587/12, (http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/WebSearch/829E10745FF63144C12)

[5872000465373?openDocument&Highlight=0,74603%2F12](https://www.justice.gov.uk/openDocument?openDocument&Highlight=0,74603%2F12)) se týká problematiky neposkytnutí dostatečné ochrany dvěma dětským potenciálním obětem obchodování s lidmi a podmínek tzv. principu netrestání obětí obchodování s lidmi.

První stěžovatel byl objeven policií v květnu 2009 během domovní prohlídky ve čtyřpokojovém rodinném domě přeměněném na sofistikovanou továrnu na výrobu konopí, kde bylo nalezeno rovněž 420 rostlin marihuany v tržní hodnotě 130.000 £. Při výsledku první stěžovatel uvedl, že je mu 15 let a do Spojeného království byl z Vietnamu propašován svým adoptivním otcem. Nevěděl, že pěstování konopí je nelegální. Sociální služby následně stěžovatele označily jako možnou oběť obchodování s lidmi, a to na základě následujících faktorů: byl nalezen v továrně na konopí, nebyl zapsán na žádnou školu a nebylo mu dovoleno opustit nemovitost. Korunní prokuratura došla k závěru, že zde není důvod, proč by stěžovatel neměl být trestně stíhán a zároveň zde existuje dostatek důkazů, že stěžovatel nebyl obětí obchodování s lidmi – stěžovatel měl k dispozici mobilní telefon a peníze, neměl dluhy, nebylo vyhrožováno jeho rodině ve Vietnamu, nebyl zastrašován a nebylo proti němu užito násilí. Stěžovatel byl proto odsouzen ke dvaceti měsícům odnětí svobody v zařízení pro mladistvé.

Druhý stěžovatel byl zatčen v dubnu 2009 poté, co policie prověřovala nahlášené vloupání do obytných prostor, kde byla objevena velmi sofistikovaná továrna na výrobu konopí. Druhý stěžovatel byl nalezen, jak se společně s větším počtem mužů vietnamské národnosti skrývá poblíž této nemovitosti. Při výsledku druhý stěžovatel tvrdil, že se narodil v roce 1972, proto s ním nejdříve bylo zacházeno jako s dospělým. Později bylo zjištěno, že stěžovatel je ročník 1992. Stěžovatel uvedl, že z Vietnamu cestoval do Spojeného království přes Českou republiku. V cílové zemi mu muž vietnamské národnosti poskytl ubytování, oblečení a jídlo a řekl mu, že „pro něj bude lepší, když nebude chodit ven“, nicméně nebyl prý v nemovitosti držen proti své vůli. Po týdnu byl převezen do továrny na konopí, která měla zazděná okna, a jediné dveře byly zamčené zvenčí. Jeho úkolem bylo zalévat konopí a připravovat jídlo. V této továrně pracoval, jedl i spal a za práci nedostával žádnou mzdu. Následně mu bylo umožněno továrnu na několik dní opustit, ale když telefonicky projevil přání nevrátit se, H. mu vyhrožoval, že jej zabije, pokud nebude pokračovat ve své práci. Vzhledem k tomu, že druhý stěžovatel připustil, že mohl během těchto pár dní uprchnout, jeho právní zástupce mu řekl, že se nejednalo o nepřípustný nátlak. Proto stěžovatel přiznal svoji vinu a byl odsouzen k tresu odnětí svobody v délce 18 měsíců. Až po odsouzení a díky aktivitě nového právního zástupce stěžovatele sociální pracovník uznal, že zde existovaly důvody považovat druhého stěžovatele za dětskou oběť obchodování s lidmi. Korunní prokuratura při revizi případu nicméně došla k opačnému závěru – stěžovatel byl ve věku blízkém zletilosti, jeho výpovědi nebyly konzistentní, vlastnil mobilní telefon, kterým si mohl zavolat pomoc, v továrně nebyl držen proti svojí vůli, a dokonce mu bylo umožněno ji opustit, neměl žádná fyzická zranění a v době zatčení měl u sebe finanční obnos, to vše svědčilo o tom, že nebyl obětí obchodování s lidmi a jeho stíhání bylo ve veřejném zájmu.

Oba stěžovatelé následně žádali o povolení odvolat se proti odsuzujícímu rozsudku po uplynutí zákonné lhůty, čemuž bylo vyhověno. Odvolací soud v roce 2012 konstatoval, že článek 26 Úmluvy o boji proti obchodování s lidmi (tzv. non-punishment) nelze vykládat tak, že automaticky vytváří imunitu obětem obchodování s lidmi, které se podílely na trestné činnosti, obě odvolání proti rozsudkům o vině stěžovatelů proto zamítl, nicméně oběma stěžovatelům udělené tresty snížil na 12 měsíců u prvního stěžovatele, resp. na 4 měsíce u druhého stěžovatele. Stěžovatelům nebylo umožněno odvolat se k Nejvyššímu soudu.

Vláda Spojeného království v říjnu 2009 vydala „manuál“ k boji proti obchodování s lidmi. V tomto manuálu byla zvláštní pozornost věnována opatřením pro ochranu obětí obchodování, včetně „možnosti netrestat oběti obchodování za jejich nezákonné jednání, pokud tak činily z donucení“. Korunní prokuratura vydala již v prosinci 2007 Průvodce trestním stíháním mladistvých pachatelů, kteří se mohli stát obětí obchodování s lidmi. Zde bylo zdůrazněno, že trestný čin pěstování konopí bývá často páchan právě dětskými oběťmi obchodování s lidmi. Státní zástupci by v takových případech měli zvážit, zda mladistvý pachatel není obětí obchodování s lidmi a nebyl k činu donucen. Pokud by bylo zjištěno, že k činu donucen byl, případ by měl být uzavřen. Pokud by okolnosti donucení nebyly zcela jasné, měly by být vyšetřujícími orgány zjištěny další detaily a měl by být pečlivě zvážen veřejný zájem na stíhání tohoto mladistvého pachatele. V dubnu 2009 v souvislosti s nástupem účinnosti Úmluvy o boji proti obchodování s lidmi vláda vytvořila Národní doporučující mechanismus (NRM), který poskytuje základní rámec pro identifikaci potenciálních obětí obchodování s lidmi, aby jim byla zajištěna adekvátní podpora. Aby byla potenciální oběti obchodování s lidmi poskytnuta podpora dle NRM, musí být nejprve předána jednomu ze dvou příslušných orgánů Spojeného království, které jsou odpovědné za konečné rozhodnutí o tom, zda byla osoba obchodována za účelem vykořisťování. Příslušnými orgány jsou Centrum proti obchodování s lidmi Spojeného království (United Kingdom Human Trafficking Centre) a Ministerstvo vnitra.

První stěžovatel ve své stížnosti namítal, že Korunní prokuratura mu neposkytla dostatečnou ochranu poté, co se stal obětí obchodování. Během trestního řízení policejní orgány a prokuratura neprovedly dostatečné vyšetřování, zda se první stěžovatel stal obětí obchodování s lidmi, a nebyla učiněna žádná opatření k jeho ochraně. Druhý stěžovatel namítal, že jej policejní orgány, prokuratura a soudy neidentifikovaly před jeho odsouzením jako oběť obchodování s lidmi a nebyla mu tak poskytnuta dostatečná ochrana, což následně znemožnilo jeho ochranu a možnost vidět, jak jsou jeho obchodníci postaveni před soud a odsouzeni. Oba stěžovatelé své stížnosti opírali o článek 26 Úmluvy o boji proti obchodování s lidmi, který stanoví, že právní řády smluvních států musí poskytovat možnost netrestat oběti obchodování s lidmi za jejich zapojení do nezákonné činnosti v rozsahu, v jakém k tomu byly donuceny (non-punishment provision).

Korunní prokuratura a vnitrostátní soudy zejména mylně hledaly důkazy pro existenci donucení/nátlaku, přestože Úmluva o boji proti obchodování s lidmi a směrnice jasně

stanoví, že děti mohou být označeny za oběť obchodování s lidmi i při neexistenci prvku donucení/nátlaku. Dalším problémem je to, že Korunní prokuratura se při rozhodování o tom, zda stěžovatele stíhat, či nestíhat, neřídila závěry příslušných orgánů, posuzujících, zda se stěžovatelé stali oběťmi obchodování. Závěry prokuratury o tom, že stěžovatelé nebyli oběťmi obchodování, následně převzaly i vnitrostátní soudy.

ESLP došel k závěru, že neexistuje obecná povinnost nestíhat oběti obchodování s lidmi. Smluvní státy mají ve smyslu článku 26 Úmluvy o boji proti obchodování s lidmi pouze možnost tuto oběť nestíhat. Přestože existence prvku donucení/nátlaku není u dětských obětí obchodování s lidmi nezbytná, ani to neznamená, že by bylo zapovězeno trestně stíhat dětské oběti obchodování s lidmi za jakýchkoliv okolností. ESLP se nicméně domnívá, že stíhání obětí nebo potenciálních obětí obchodování s lidmi může být za určitých okolností v rozporu s povinností státu přijmout operativní opatření na ochranu obětí obchodování s lidmi ve smyslu článku 4 Úmluvy. Povinnost přijmout taková opatření zahrnuje dva aspekty – chránit oběť obchodování s lidmi a usnadnit její zotavení. Je zřejmé, že trestní stíhání obětí obchodování může narušit jejich fyzické, psychické a sociální zotavení a mohlo by je ponechat zranitelnými vůči opětovnému obchodování v budoucnu nebo vytvořit překážku pro jejich následné zařazení do společnosti. Vzhledem k tomu, že označení jednotlivce jako oběti obchodování s lidmi může ovlivnit, zda existují dostatečné důvody pro trestní stíhání a zda je to ve veřejném zájmu, mělo by se (je-li to možné) jakékoli rozhodnutí o tom, zda potenciální oběť obchodování s lidmi stíhat, či nikoli, provádět až poté, co potenciální oběť obchodování posoudí kvalifikovaná osoba. To je obzvláště důležité, jedná-li se o děti. Jakmile posouzení potenciální oběti provede kvalifikovaná osoba, jakékoli následné rozhodnutí státního zástupce bude muset toto posouzení zohlednit. Ačkoli státní zástupce není vázán zjištěními této kvalifikované osoby, měl by následně uvést jasné důvody (v souladu s definicí obchodování s lidmi obsaženou v Palermském protokolu a v Úmluvě o boji proti obchodování s lidmi), proč s posouzením kvalifikované osoby potenciální oběti obchodování nesouhlasí.

Přestože u prvního stěžovatele neexistovaly pochybnosti, že je nezletilý, ani policejní orgány ani prokuratura jej nepředaly k posouzení příslušným orgánům k posouzení a stěžovatel byl odsouzen. A to i přes skutečnost, že v rámci později provedeného posouzení kompetentním orgánem byly v případě stěžovatele shledány oba prvky obchodování s dětmi – tedy jednání a účel. Prvek donucení není u mladistvých nezbytným, neboť mladiství nemohou dát informovaný souhlas. Fakt, že první stěžovatel měl u sebe hotovost, mobilní telefon, byly mu poskytovány potraviny a nebyl v továrně na konopí uvězněn, nemůže sám o sobě vyvrátit závěr, že byl obětí obchodování. ESLP má za to, že stát z výše uvedených důvodů nesplnil svou povinnost podle článku 4 Úmluvy přijmout operativní opatření na ochranu prvního stěžovatele, a to jak na začátku trestního řízení (jako potenciální oběti obchodování s lidmi), tak následně (jako osoby již označené příslušným orgánem jako oběť

obchodování s lidmi). Proto ESLP uzavřel, že v případě prvního stěžovatele došlo k porušení článku 4 Úmluvy.

Druhý stěžovatel při svém zadržení uvedl, že je mu 37 let (ačkoliv mu bylo pouze 17 let a lze tedy pochybovat, nakolik mohlo být jeho tehdejší tvrzení považováno za věrohodné), bylo s ním proto zacházeno jako s dospělou osobou. I kdyby však policejní orgány neměly důvod pochybovat o stěžovatelově zletilosti, měly zpozornět při výslechu stěžovatele, kdy uvedl, že dveře továrny byly zamčeny zvenčí, věřil, že továrna je zvenku hlídána, za svou práci nedostal odměnu a bylo mu vyhrožováno, že by mohl být zabit, kdyby přestal v továrně pracovat. I přes tyto informace nebyl druhý stěžovatel předán k posouzení kompetentnímu orgánu. Korunní prokuratura dospěla k závěru, že stěžovatel nebyl obětí obchodování s lidmi, protože měl několik příležitostí uprchnout, měl u sebe peníze a neměl fyzická zranění. Ačkoliv kompetentní orgán později dospěl k opačnému závěru než prokuratura, která při následné revizi svého rozhodnutí nevysvětlila, proč se její závěry liší od závěrů kompetentního orgánu. ESLP konstatoval, že od okamžiku, kdy byl druhý stěžovatel nalezen v blízkosti továrny na konopí, měly určité aspekty jeho situace vzbuzovat obavy, že mohl být obětí obchodování s lidmi. Tyto obavy měly ještě zesílit, když vyšlo najevo, že je nezletilý. Nejpozději od tohoto okamžiku měl stát povinnost přijmout operativní opatření na jeho ochranu. ESLP má za to, že stát z výše uvedených důvodů nesplnil svou povinnost podle článku 4 Úmluvy přijmout operativní opatření na ochranu druhého stěžovatele, a to jak na začátku trestního řízení (jako potenciální oběti obchodování s lidmi), tak následně (jako osoby již označené příslušným orgánem jako oběť obchodování s lidmi). Proto ESLP uzavřel, že rovněž v případě druhého stěžovatele došlo k porušení článku 4 Úmluvy.

Jak již bylo uvedeno výše, ačkoli oběti obchodování s lidmi nejsou imunní vůči trestnímu stíhání, označení jednotlivce jako oběti obchodování s lidmi může ovlivnit, zda existují dostatečné důkazy pro jejich stíhání a zda je jejich stíhání ve veřejném zájmu. Důkazy týkající se označení obviněného jako oběti obchodování s lidmi jsou proto základním aspektem jeho obhajoby před soudem. Je pravda, že oba stěžovatelé měli své obhájce, kteří sami mohli předat své klienty k posouzení kompetentnímu orgánu, zda se nestali oběťmi obchodování s lidmi. ESLP obecně považuje právní zastoupení během trestního řízení za jeden z faktorů zajišťujících spravedlivý proces. Nicméně ani jeden z obhájců svého klienta nepovažoval za oběť obchodování s lidmi, proto takový krok neučinil. Přestože by sami obhájci stěžovatelů měli nepochybně analyzovat indikátory, že jejich klienti se stali oběťmi obchodování s lidmi, jejich neschopnost tyto ukazatele rozeznat nebo podle nich jednat nemůže sama o sobě zbavit stát odpovědnosti, aby tak učinil on sám. Absence včasného posouzení stěžovatelů jako obětí obchodování s lidmi zabránila orgánům činným v trestním řízení včas zajistit důkazy, které mohly posloužit při jejich obhajobě, tím došlo zároveň k porušení jejich práva na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 Úmluvy.

ESLP přiznal každému stěžovateli 25 000 EUR jako náhradu nemajetkové újmy a 20 000 EUR jako náhradu nákladů a výdajů.

8.3 Trestný čin obchodování s lidmi v dovolací činnosti

V roce 2021 byly na odboru mimořádných opravných prostředků Nejvyššího státního zastupitelství evidovány **čtyři trestní věci**, v nichž si **obvinění** podali **dovolání**, jejichž cílem bylo zpochybnění pravomocných soudních rozhodnutí, jimiž byli uznáni vinnými trestným činem obchodování s lidmi podle § 168 TZ.

První **dovolání Nejvyšší soud odmítl**. Obvinění podali dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 12. 2020 sp. zn. 2 To 85/2020. Tímto usnesením bylo podle § 256 trestního řádu zamítnuto odvolání jmenovaných obviněných proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 15. 9. 2020, jímž byli oba obvinění uznáni vinnými jednak zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku a jednak přečinem ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, jichž se dopustili ve formě spolupachatelství. Za to jim byly uloženy úhrnné tresty odnětí svobody v trvání sedmi a osmi let. Současně byla oběma obviněným uložena povinnost společně a nerozdílně nahradit poškozené nemajetkovou újmu ve výši 300.000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně.

Po skutkové stránce jde o velmi zajímavý případ, neboť obvinění jako rodiče nezletilé poškozené, nar. 2006, tuto po dobu téměř půl roku v roce 2018 nutili k poskytování různých sexuálních praktik spočívajících v bití, nadávkách a jiných exesívních sexuálních praktikách s neznámými muži, přičemž těchto se účastnila buď poškozená sama, nebo se svou matkou. Za tyto sexuální aktivity inkasovala poškozená finanční částky, které rodičům předávala, přičemž trestná činnost vyvrcholila tím, že obvinění nezletilou prodali za 30.000 Kč za účelem společného soužití dospělému muži, přičemž takto získané zážitky, a především předčasná sexualizace, negativně ovlivnily psychosociální a psychosexuální vývoj nezletilé poškozené.

Oba dovolatelé ve svém mimořádném opravném prostředku především zpochybnili zjištěný skutkový stav, popírali finanční motiv, tedy kořistění z prostituce nezletilé dcery, kterou dokonce označili za nevěrohodnou a její výpověď za lež. Obviněná své výhrady zaměřila rovněž proti výroku o trestu, který označila za nepřiměřeně přísný.

Nejvyšší soud se ztotožnil se závěrem soudů nižšího stupně, že obviněná jednala v úmyslu přímém, neboť činila zcela vědomě a záměrně, pokud poškozenou aktivně nabízela k sexuálním praktikám, nabízela ji skrze profil na erotické seznamce s dominantními ženami, a to s vědomím věku nezletilé, když se jednalo o její dceru a tuto nabídku a předání poškozené činila za úplatu. Pokud obviněná namítla, že jí měl být uložen trest v režimu § 58 trestního zákoníku, Nejvyšší soud zdůraznil, že uvedený postup nelze prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, avšak ani žádného jiného důvodu, nárokovat. V posuzované trestní věci Nejvyšší soud konstatoval, že nedošlo ani k porušení ústavního principu proporcionality trestní represe, pokud byl obviněné jako matce nezletilého dítěte uložen trest odnětí svobody s přímým výkonem. V této souvislosti je třeba připomenout nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2020 sp. zn. IV. 950/19, který se týká zohlednění

nejlepšího zájmu dítěte při ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody. V posuzované trestní věci však byl veřejný zájem na ochraně společnosti tak význačný, že jednoznačně převážil nad zájmem nezletilé poškozené, aby její rodiče, respektive matka, zůstali na svobodě. Bylo totiž mj. prokázáno, že obvinění se snažili dokonce v průběhu trestního řízení s poškozenou manipulovat. Pro tento případ tedy nic nesvědčilo tomu, že by bylo v zájmu nezletilé poškozené, aby vyrůstala se svojí matkou, nehledě na to, že v pěstounské rodině, kam byla mezitím umístěna, byly její výchovné potřeby plně saturovány a ani sami nezletilá poškozená neměla zájem na soužití se svými rodiči.

I druhé dovolání bylo **Nejvyšším soudem odmítnuto**. Dva obvinění podali dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 12. 2020 sp. zn. 2 To 105/2020, který rozhodoval jako soud odvolací ve věci Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích sp. zn. 63 T 108/2020. Rozsudkem krajského soudu byl obviněný J. H. uznán vinným *zločinem pohlavního zneužití* podle § 187 odst. 1, 2 trestního zákoníku, *zločinem znásilnění* podle § 185 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, *dvěma zločiny znásilnění* podle § 185 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, *přípravou zločinu znásilnění* podle § 20 odst. 1 k § 185 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku. Obviněná M. B. byla uznána vinnou *návodem ke zločinu obchodování s lidmi* podle § 24 odst. 1 písm. b) k § 168 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a *pomocí ke zločinu znásilnění* podle § 24 odst. 1 písm. c) k § 185 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, *přečinem zneužití dítěte k výrobě pornografie* podle § 193 odst. 1 trestního zákoníku a *přečinem ohrožování výchovy dítěte* podle § 201 odst. 1 písm. d), odst. 3 písm. a), b) trestního zákoníku. Za tyto trestné činy byl obviněnému J. H. uložen trest odnětí svobody v trvání devíti let. Současně mu bylo uloženo ochranné léčení sexuologické v ústavní formě. Obviněné M. B. byl uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání šesti let. Bylo rozhodnuto o nárocích poškozené na náhradu nemajetkové újmy. Odvolání obviněných byla zamítnuta jako nedůvodná rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 12. 2020 sp. zn. 2 To 105/2020. Na základě odvolání některých poškozených rozhodl odvolací soud tak, že zrušil část výroku z rozsudku soudu prvního stupně o náhradě škody. Současně sám rozhodl o náhradách nemajetkové újmy za duševní útrapy některých poškozených. S ohledem na určité zvláštnosti páčání předmětného trestného činu je možné uvést, že obviněná M. B. se *návodem ke zločinu obchodování s lidmi* podle § 24 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku k § 168 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku dopustila tím, že *v průběhu druhé poloviny roku 2017 na žádost svého partnera, spoluobviněného J. H., přesvědčila jinou ženu, aby svoji vlastní nezletilou dceru, opakovaně poskytla k realizaci různých forem pohlavního styku s ní, vědoma si, že poškozená se vzhledem ke svému nízkému věku nebude schopna J. H. účinně bránit a on s ní bude chtít provádět obdobné sexuální praktiky spočívající minimálně v olizování jejího genitálu a jeho dráždění penisem, které doma uskutečňoval na vlastní dceři (které v době skutku bylo od jednoho do dvou a půl let), přičemž některým pohlavním stykům obviněného s nezletilou byla následně opakovaně přítomna.*

Třetí dovolání bylo podáno proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 5. 2021 sp. zn. 2 To 27/2021. Tímto rozhodnutím Vrchní soud v Praze zamítl odvolání proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 11. 2019 sp. zn. 1 T 2/2019. Citovaným rozsudkem uznal krajský soud obviněného J. R. vinným *zločinem obchodování s lidmi* podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d), odst. 4 písm. a), b) trestního zákoníku, *zločinem znásilnění* podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) trestního zákoníku, *zločinem vydírání* podle § 175 odst. 1, 2 písm. e) trestního zákoníku, *přečinem nebezpečného vyhrožování* podle § 353 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku a *přečinem dvojího manželství* podle § 194 odst. 1 trestního zákoníku. Obviněná D. R. byla uznána vinnou *zločinem obchodování s lidmi* podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d), odst. 4 písm. b) trestního zákoníku a přečinem dvojího manželství podle § 194 odst. 2 trestního zákoníku. Obviněný K. Á. byl uznán vinným *zločinem obchodování s lidmi* podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku. J. R. byl za přisouzenou trestnou činnost uložen úhrnný trest odnětí svobody ve výměře osmnácti let, obviněné D. R. byl uložen rovněž úhrnný trest odnětí svobody v trvání devíti let a obviněnému K. Á. byl uložen trest odnětí svobody v trvání šesti let. Souhrnně je možné konstatovat, že *obvinění se trestné činnosti dopouštěli od května 2004 do konce roku 2016 na území Ústeckého kraje, kde pod příslibem lepšího života sjednali osoby žijící ve špatných sociálních podmínkách k odjezdu do Velké Británie, popř. je sjednali ve Velké Británii, kde je na různých místech Manchesteru ubytovali, některým z nich odebrali osobní doklady, opakovaným fyzickým napadáním, pohrůzkami fyzickým napadáním a zneužívajíce jejich tísně je nutili k různým pracím a prostituci, spotřebovali jim náležející sociální dávky, zneužívali je k bankovním podvodům vůči britským bankám a k nelegálním sňatkům s osobami pocházejícími z území mimo Evropskou unii, přičemž finanční prostředky získané uvedenými způsoby sami spotřebovali. U všech tří obviněných Nejvyšší soud dovolání odmítl.*

Poslední dovolání podala obviněná proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 7. 2021 sp. zn. 2 To 39/2021. Tímto usnesením bylo zamítnuto odvolání obviněné proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 2. 2021 sp. zn. 4 T 5/2019, jímž byla uznána vinnou *zločinem obchodování s lidmi* podle § 168 odst. 1 alinea první, písm. a) alinea druhá, odst. 3 písm. d) trestního zákoníku a *přečinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy* podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku, jehož se dopustila ve formě spolupachatelství. Za to byl obviněné N. H. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání sedmi let. Po skutkové stránce bylo prokázáno, že *obviněná N. H. vzala s sebou dne 2. 8. 2018 z Rokycan do Plzně poškozenou, rok narození 2002, jejíž intelektová úroveň se pohybovala v pásmu lehké mentální retardace, přičemž její mentální schopnosti odpovídaly věku osmi až devítiletého dítěte, a to pod záminkou, že spolu půjdou na zábavu, tam však spolu nešly, neboť po příjezdu do Plzně ji obviněná vzala za I. Č., která se živí prostitucí, a aplikovala jí pervitin a všechny tři až do 5. 8. 2018 poskytovaly sexuální služby za úplatu v blízkosti benzinové čerpací stanice v Plzni. Po celou dobu přítom byla*

poškozená pod vlivem drog. Část výtěžku z prostituce poškozené obviněná převzala a obstarávala za něj pervitin.

9. PARTNERSTVÍ

9.1 Partnerství v rámci ČR

V této kapitole jsou uváděny příklady spolupráce jak na strategické, tak na operativní úrovni.

V roce **2021 byly policií prováděny součinnostní kontrolní akce, konzultační porady či výměna informací** jak s orgány sociálně - právní ochrany dětí, Celní správou ČR, Oblastními inspektoráty práce, nevládními organizacemi, orgány územní samosprávy a úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady a dalšími orgány veřejné správy.

Samozřejmostí je v ČR **spolupráce neziskového sektoru s orgány činnými v trestním řízení, advokáty i ambasádami vybraných zemí**. Spolupráce mezi všemi těmito subjekty je oboustranně prospěšná a přispívá k tomu, aby byly obchodovaným osobám poskytovány všechny potřebné služby.

V roce 2021 se sešla **MKS** dvakrát a to online formou. V rámci setkání se řešila aktuální situace v problematice, naplňování Strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období let 2020–2023, dále byl členům MKS představen projekt Organizace pro pomoc uprchlíkům, zaměřený na identifikaci a lepší řešení specifických potřeb držitelů mezinárodní ochrany, kteří byli obětmi obchodování v rámci procesu integrace. Na druhém jednání bylo specifickým bodem jmenování nového stálého člena MKS, a to Státního úřadu inspekce práce.

9.2 Přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce v roce 2021 nadále fungovala jak u státního, tak u neziskového sektoru.

Dne 8. listopadu 2021 proběhla hodnotící návštěva zástupců Výboru GRETA v rámci prvního kola hodnocení provádění Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi Českou republikou. Předmětem návštěvy bylo zhodnocení pokroku České republiky v naplňování doporučení, která Výbor GRETA uložil České republice v prvním kole hodnocení.

ČR je zapojena do struktur zabývajících se problematikou obchodování s lidmi. Zástupce MV se v roce 2021 účastnil jednání **neformální skupiny národních zpravodajů a ekvivalentních mechanismů** pro otázky obchodování s lidmi, kteří se pod záštitou Evropské komise schází 2 x ročně v Bruselu (jednání i tento rok proběhla online). Stejně tak se zástupce MV z pozice národního koordinátora účastnil jednání **Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě** k problematice boje proti obchodování s lidmi. Zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství se z pozice národní korespondentky pro oblast boje proti obchodování s lidmi zúčastnila

videokonference UNODC–30. zasedání Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní spravedlnost, konference Rady Evropy na téma konec obchodu s dětmi a virtuální konference koordinační skupiny pro boj proti obchodování s lidmi (ICAT) globální strategie.

Expertí NCOZ se účastnili několika expertních a strategických jednání projektu Europolu EMPACT Obchodování s lidmi.

Neziskové organizace na mezinárodní úrovni spolupracovali se zahraničními organizacemi ad hoc typicky v situacích, kdy došlo k referování klienta či klientky. V roce 2021 probíhala spolupráce např. s britskými organizacemi Justice and Care nebo Medaille Trust.

10. PRIORITY

Prioritou v roce 2022 bude prevence a boj proti obchodování s lidmi v souvislosti s uprchlickou krizí způsobenou válečným konfliktem na Ukrajině.

TABULKOVÁ ČÁST

1. STATISTICKÉ VÝSTUPY PČR

1a – TRESTNÝ ČIN OBCHODOVÁNÍ S LIDMI V ČR V LETECH 2011 – 2021 (DLE § 168 TZ)												
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
registrované skutky	24	19	24	18	20	18	22	16	13	20	18	14
z toho objasněno	13	11	18	11	14	7	15	11	9	12	11	6
objasněno dodatečně	4	6	4	5	5	2	2	5	4	1	2	6
stíháno osob	35	29	22	25	16	12	23	24	15	26	20	21
z toho muži	27	20	15	20	8	6	17	21	11	13	12	14
z toho ženy	8	9	7	5	8	6	6	3	4	13	8	7
z toho cizinci	14	7	3	2	3	4	1	6	2	6	2	4
z toho občané ČR	21	22	19	23	13	8	22	18	13	20	18	17

1b - TRESTNÝ ČIN KUPLÍŘSTVÍ (DLE § 204 STZ, § 189 TZ)											
rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
registrováno	44	42	52	57	50	36	60	34	37	19	34
objasněno	32	30	38	49	44	27	52	24	30	17	24
stíhané osoby	61	46	44	72	63	35	42	33	27	28	29

2. STATISTICKÉ VÝSTUPY MS

2a - POČTY PRÁVOMOCNĚ ODSOUZENÝCH OSOB A ULOŽENÝCH TRESTŮ ZA OBCHODOVÁNÍ S LIDMI DLE § 168 TZ A 232a STZ)											
rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
odsouzené osoby	19	11	19	6	19	8	9	16	12	8	21
k nepodmíněnému trestu	18	10	17	4	12	6	6	13	11	5	18
k podmíněnému trestu	1	1	2	1	7	2	3	3	1	3	3

2b - PRÁVOMOCNĚ ODSOUZENÉ OSOBY PRO VYBRANÉ TRESTNÉ ČINY V ROCE 2021									
rok 2021		§ 164	§ 165	§ 166	§ 167	§ 168	§ 189	§ 190	§ 342
celkem trestných činů		0	0	0	0	28	29	0	11
celkem odsouzeno osob		0	0	0	0	21	19	0	4
oběť */	dítě	0	0	0	0	20	1	0	0
	žena	0	0	0	0	1	3	0	1
trest	PO	0	0	0	0	3	9	0	2
	NEPO	0	0	0	0	18	9	0	0
	do 1 roku	0	0	0	0	0	1	0	0
	1 - 5 let	0	0	0	0	5	4	0	0
	5 - 15 let	0	0	0	0	12	4	0	0
	15 – 25 let	0	0	0	0	1	0	0	0
upuštěno od potrestání		0	0	0	0	0	0	0	0

*/ nejedná se o skutečný počet obětí, ale o počet pachatelů, u kterých soudy vyznačily typ oběti (justiční statistiky skutečné počty obětí neshromažďuje a nevykazuje)

3. OBCHODOVÁNÍ S LIDMI MLADŠÍMI 18 LET (MPSV, ZDC)

3a - POČET ZJIŠTĚNÝCH PŘÍPADŮ DĚTSKÉ PORNOGRAFIE A PROSTITUCE ZA LÉTA 2013 – 2021 (MPSV)		
Rok	dětská pornografie	dětská prostituce
2021	100 (90 dívek, 10 chlapců)	8 (6 dívek, 2 chlapci)
2020	73	5
2019	114	8
2018	151	2
2017	119	9
2016	66	23
2015	57	15
2014	87	17
2013	33	17

3b – STATISTICKÉ ÚDAJE O NEZLETILÝCH CIZINCÍCH BEZ DOPROVODU ZA ROK 2021 (ZDC)	
Celkem nezletilých	116
<i>z toho chlapci</i>	<i>115</i>
<i>z toho dívky</i>	<i>1</i>
<i>z toho do 15 let</i>	<i>19</i>
<i>z toho nad 15 let</i>	<i>97</i>
<i>z toho žadatelů o azyl</i>	<i>6</i>
Země původu	

<i>Afghánistán</i>	85
<i>Alžír</i>	3
<i>Bělorusko</i>	1
<i>Irák</i>	2
<i>Libye</i>	1
<i>Maroko</i>	4
<i>Pákistán</i>	2
<i>Rusko</i>	1
<i>Slovensko</i>	1
<i>Sýrie</i>	9
<i>Turecko</i>	2
<i>Uganda</i>	1
<i>Ukrajina</i>	1
<i>Vietnam</i>	3
Ukončení pobytu	
<i>Útěk</i>	98
<i>Do péče rodiny</i>	3
<i>Zletilost</i>	5
<i>Do péče 3. osoby</i>	2
<i>Stále v ZDC</i>	4
<i>Prům. délka pobytu</i>	33,9 dní

4. STATISTICKÉ VÝSTUPY MV

STATISTIKA PROGRAMU PODPORY A OCHRANY OBĚTÍ OSL MV ZA ROK 2021						
	Celkem	Muži	Ženy	Sexuální vykořisťování	Pracovní vykořisťování	Jiné formy
Počet obětí	11	6	5			
Sexuální vykořisťování	0	0	3			
Pracovní vykořisťování	0	6	5			
Národnost						
ČR	5	2	3	3*	5*	
Mongolsko	6	4	2		6	

* 3 ženy sex. i pracovní vykořisťování

5. STATISTICKÉ VÝSTUPY VE VZTAHU K NELEGÁLNÍMU ZAMĚSTNÁVÁNÍ (MPSV)

POČET PROVEDENÝCH KONTROL V OBLASTI DODRŽOVÁNÍ ZÁKONA O ZAMĚSTNANOSTI A POČET ZJIŠTĚNÝCH NELEGÁLNĚ ZAMĚSTNANÝCH OSOB					
rok	počet kontrol	počet osob zjištěných při nelegální práci			
		občané ČR	občané EU	cizinci	celkem
2012	35 557	2 675	430	1 471	4 576
2013	36 101	1 394	295	1 481	3 170
2014	15 911	1 238	184	650	2 072
2015	9 583	1 913	294	858	3 065
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
2018	8 339	763	225	3 595	4 583
2019	8 160	622	207	3 513	4 342
2020	5 557	556	141	2 413	3 110
2021	5 222	312	288	2 695	3 295

6. DOTACE MPSV POSKYTOVANÉ NNO

6a- DOTACE MPSV 2021 ORGANIZACÍM POSKYTUJÍCÍM SLUŽBY PŘEVÁŽNĚ CÍLOVÉ SKUPINĚ „OBĚTI OBCHODU S LIDMI“	
Diakonie ČCE - Středisko celostátních programů a služeb	3 317 483 Kč
azylové domy	3 317 483 Kč
Diakonie ČCE - středisko Západní Čechy	2 489 714 Kč
terénní programy	2 489 714 Kč
LA STRADA Česká republika, o.p.s.	10 255 196 Kč
azylové domy	2 879 517 Kč
krizová pomoc	2 525 749 Kč
odborné sociální poradenství	1 903 495 Kč
telefonická krizová pomoc	1 142 915 Kč
terénní programy	1 803 520 Kč
Celkový součet	Kč16 062 393 Kč

6b - POČTY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, KTERÉ MAJÍ REGISTROVANOU CÍLOVOU SKUPINU OBĚTI OBCHODU S LIDMI, A DÁLE KTERÉ POSKYTUJÍ SLUŽBY TAKÉ OSOBÁM MLADŠÍM 18 LET (2021)⁴

DRUHY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	POČET SLUŽEB	Z TOHO POČET SLUŽEB ZAMĚŘENÝCH TAKÉ NA OSOBY DO 18 LET
azylové domy	11	9
krizová pomoc	3	2
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	0	0
odborné sociální poradenství	31	2
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	0	0
sociální rehabilitace	2	2
telefonická krizová pomoc	8	8
terénní programy	7	4
Celkový součet	62	29

⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí spravuje registr poskytovatelů sociálních služeb. Z něj lze zjistit počty sociálních služeb k aktuálnímu datu, nikoliv přehled o všech službách, které byly poskytovány za určité období. Předkládány jsou tedy informace o počtech ke dni 24. června 2021.

POUŽITÉ ZKRATKY

CEPOL	The European Union Agency for Law Enforcement Training - Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva
ČR	Česká republika
Diakonie ČCE	Diakonie Českobratrské církve evangelické
EMPACT	European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats - Evropská multidisciplinární platforma v boji proti kriminálním hrozbám
EU	Evropská unie
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
La Strada ČR	La Strada Česká republika, o.p.s.
MKS	Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi
MOPNZ	Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MS	Ministerstvo spravedlnosti ČR
MV	Ministerstvo vnitra ČR
NCOZ SKPV	Národní centrála proti organizovanému zločinu
NNO	Nestátní nezisková organizace
OIP	Oblastní inspektorát práce
OSL	Obchodování s lidmi
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
PČR	Policie ČR
Program	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV
R-R	ROZKOŠ bez RIZIKA, o. s.
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování PČR
SÚIP	Státní úřad inspekce práce
ZDC	Zařízení pro děti – cizince
Zpráva	Zpráva o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2020

PŘÁVNÍ PŘEDPISY

zákon o pobytu cizinců	zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
STZ	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
zákon o sociálních službách	zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
zákon o zaměstnanosti	zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
zákoník práce	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
zákon o SPOD	zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2021

*Ministerstvo vnitra České republiky
odbor prevence kriminality
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7*

Praha 2022